

„În istoria lingvisticii și a folcloricilor românești, Lazăr Săineanu (...) ocupă un loc de prim rang, cu o operă vastă și extrem de diversă, care, în bună măsură, își păstrează valabilitatea și azi”, notează acum, la împlinirea unei jumătăți de veac de la trecerea în nemurire a unuia dintre pionierii filologiei românești, profesorul universitar Grigore Brăncuș într-un număr recent din „Tribuna României”.

Se știe că Săineanu a dat lingvisticii românești lucrări care pot fi considerate tot atâtea pietre de temelie în istoria acestei științe („Încercare asupra semasiologiei române” — 1887, „Lingvistica contemporană sau Școala neo-gramaticală” — 1890, „Istoria filologiei române” — 1892, „Dicționarul universal al limbii române” — 1896, „Influente orientale asupra limbii române” — 1900, ca și un lăsat în domeniul folcloricilor, un studiu impunător de descriere, clasificare, comparație, geneză și răspândire a unui mare număr de basme românești, studiu intitulat „Basmele române” (1895), tipărit și premiat de Academia Română, reeditat în 1978, ca și un grupaj de comentarii privind circulația legendelor despre „Zilele babelor”, „Legenda Mesterului Manole” și „Ielele”, reunite sub titlul generic „Studii folclorice” (1896).

Ceea ce este însă mai puțin cunoscut din activitatea marelui filolog este preocuparea sa pentru popularizarea contribuției unor filozofi evrei moderni în cultura universală, dovadă fiind publicarea, în 1880, la București, a unei lucrări despre „Moisi Mendelsohn, viața și activitatea sa”, ca și interesul pentru limba idis. „Essai sur le judéo-allemand et spécialement sur le dialecte parlé en Valachie” („Încercare asupra evreo-germanei și cu deosebire asupra dialectului vorbit în Valahia”) — lucrare apărută la Paris, în „Mémoires de la Société de Linguistique de Paris”, XII, 1902—1903, unde Săineanu nu face decât să reia firul unui studiu mai vechi, tipărit în „Anuarul pentru israeliți” al lui M. Schwarzfild, vol. XII, București, 1889 — reflectă intenția savantului de a introduce în circuitul științific al epocii datele unui idiom pe care-l cunoștea în profunzime. În „Introducere generală”, după o prezentare a originilor idisului, autorul face o paralelă între limba ladino, vorbită de evreii sefarzi, și idisul așkenazimilor, încercând o clasificare în subdialecte a idisului „evreo-german”. Atrăgând aten-

ția că, din lipsă de date, nu poate proceda la o clasificare tranșantă, el distinge, totuși, patru subdialecte: 1. evreo-germana vorbită în Ungaria, România, Galiția și parțial în Rusia; 2. evreo-polezo-germana, vorbită în Polonia și în regiunea limitrofă a Rusiei; 3. evreo-lituaniana, vorbită în Lituania și, sporadic, în Rusia; 4. evreo-germana propriu-zisă, vorbită în Germania, unde suferă înțiruirea graurilor locale.

În capitolul următor, „Privire bibliografică”, istorie a cercetărilor întreprinse până atunci asupra acestui idiom, Săineanu analizează optica asupra idisului a vestitului ebraist Buxdorf-tatál (1564—1629), supranumit „maestru al rabinilor”, datorită erudiției sale talmudice, a lui

cit mai autentică, obiectiv fundată, a individualității acestui idiom, a bogatei literaturi culte și populare, intrupate în formele și structurile sale”.

În „Literatură evreo-germană”, capitol ce succede și demonstrează, într-un fel, opiniile lui Săineanu din „Privire bibliografică”, sint prezentate începuturile cuvintului scris în idis: traducerea în versuri idis a unui roman anglo-italian de către Elie Levita, profesor de ebraică din Italia, „Bovo-Maese” (Veneția, 1507), căruia i se datorează și cea mai veche versiune a Psalmilor în evreo-germană (Veneția, 1545), o „Istorie a lui David”, atribuită unei femei, Litte din Regensburg, „Cartea regilor” (Cracovia, 1584), „Cartea

pentru istorie, filologie și arheologie”, și la reviste evreiești, precum „Anuar pentru israeliți”, „Analele istorice Illia Barasch”, „Apărătorul”, unde semnează cu pseudonimele Eliezer ben Mose, Ben Mose, Lazăr Sein, Lazăr Schein (de fapt, adevăratul său nume).

Născut la Ploiești, la 23 aprilie 1888, al doilea fiu din cei șapte copii ai profesorului Schein, și-a găsit sfârșitul, la 11 mai 1934, în Franța. „Nu și-a trădat nicicând, până la moarte, nici patria natală, nici limba maternă, pentru care a scris atâtea — avea să scrie, cu ocazia reeditării „Basmelor române”, prof. univ. Emil Bădan — și, de aceea, în pofida multor învidii și a urii de care nu l-au cruțat unii dintre adversarii săi, cercul admiratorilor lui a crescut tot mai mult, prețuirea operei, de reală valoare, a devenit tot mai puternică” (R.C.M. 437/1979). Sint aprecieri care vin să se adauge impresiilor celor considerați formulate de unii dintre cei mai străluciți cunosători ai și a Iorgu Iordan („Nu-i greu de vădit importanța ei — a operei lui Săineanu n.r. —, cu adevărat neobisnuită, în pentru filologia română, cit și pentru cea romanică”, vezi „Viața și mănăscă”, 1934, nr. 10—12), sau Mar Roques, care, cu prilejul încetării de viață a acestui mare lingvist român, caracteriza astfel: „O muncă enormă, fără răgaz, care a fost însuși sensul vieții lui, un spirit viguros și pasionat, elaborare ca și în critică, foarte înțelegătoare de tradițiile și dogmele de școală — toate acestea asigură operei sale o originalitate traică”.

Și ce altceva mai grăitor pentru a treaga sa activitate și viață, ce altceva nos mai puternic poate fi evocat aici, decât prilejul împlinirii unei jumătăți de veac de la moartea sa, decit propria profunzime de credință, dragoste și devotație a lui Săineanu pentru țara unde a vădit lumina zilei? „Singura mea ambiție”, scrie el în 1887, într-o epistolă către profesorul său B. P. Hasdeu, este de a folosi țării, căreia-i datorez totul.

Azi, la lumina lucrărilor sale și ale unor alți mari filologi români învațăm pași în anevoioasa știință a lingvisticii și folcloricilor generații de filologi români ai viitorului.

LAZĂR ȘĂINEANU

50 de ani de la moarte

Christian Wagenseil, specialist în teologie și drept, Avé-Lallemant, A. Réé, Schudt, R. Andréé, Bielefeld, Karpeles, Zunz (intemeietorul lingvisticii idis), ajungând până la dr. Alfred Landau, contemporan cu el, care a investigat graurile galițiene și rutene ale evreo-germanei, întocmind, de asemenea, și un glosar general al evreo-germanei.

„Dată fiind regretabila rămânere în urmă față de nivelul general al științei veacului nostru — notează Săineanu în concluziile acestui capitol —, devine imperioasă necesitatea de a prezenta o imagine

lui Samuel” (Basel, 1912), „Teena Urena” (Basel, 1622), lucrare semnată de Iacob ben Isaac, versiune în idis a unei istorii universale romanzate, „Iosippon”, tipărită mai întâi la Praga, în 1607, după un original ebraic, „Pseudo-Iosephus”, scrisă în Italia, prin secolul al X-lea, etc.

În capitolul final, „Elemente lexicale”, Săineanu schițează coordonatele istorice și științifice care conferă lucrării consacrate în domeniul lingvisticii idis.

Privitor la activitatea publicistică, consemnăm colaborarea ilustrului om de știință la „Convorbiri literare” și la „Revista

CORUL PRIETENILOR*

Dansează, Sulamito, dansează!
Beți de iubire privim
la dansul străbun al iubirii
și vise din vis fărîm.

Dansează, Sulamito, dansează
dansul tău e cînt,
ale cerului porți deschide
dînd viselor aprig avînt.

Cu turmul lui David te-asemeni,
cîntă de întregul popor...
cu dansul tău, Sulamito,
porni-au visele-n zbor.

Cu muntele Hermon te-asemeni,
în argintul zăpezii-mbrăcat,
ca și sufletul tău, Sulamito,
atît de pur, de curat.

De noroc legănată ai fost!...
El și-a-mpletit și cununa,
fințta ta e lumina,
ca-n ceruri stelele, Luna.

Milenii cînta-vor poezii
chipul tău, Sulamită,
și-n cîntul lor vor slăvi
iubirea ta neclintită.

Precum Carmelul e în zori,
măreață îți este iubirea,
aflat-am azi Sulamito,
iubind cucerim nemurire.

În cînt turnăm doar aleanul,
în vin înecăm noi tristețea,
dar a vieții cunună-i iubirea,
e zborul, e tînețea.

Averi și comori scripitoare-s
triste bucurii, deșarte,
acelui, ce-n viața ce zboară,
de iubire nicicînd n-avu parte.

Dansează, Sulamito, dansează!
Fericii noi te slăvim,
slăvind și soarta ce-a vrut
în veacul tău să trăim.

ALEXANDRU L. IOSIF

* Din volumul „Cîntarea Cîntării-
lor”, Ed. „Litera”, 1984.

Cuvinte înaripate

EXPRESII RIMATE

Se obișnuiește, mai peste tot, ca formațiile expresive populare să compoarte o rimă, de exemplu rom. *talmeg-balmeș*. Asemenea cazuri apar și în formulele imprumutate din ebraică.

Iată de exemplu pe ebr. *tou-vavou*, care înseamnă „pustietate și haos”. Expresia apare în franțuzește, unde se pronunță, evident, *toi-boû*, cu accentele pe *î*, cum sint deprinși franțezii*. În englezește, se pronunță ca o. În germană se zice *Tohuwabohu*, unde *wa* este și el imprumutat din ebraică (înseamnă „și”).

Cum în diversele limbi europene sint diferențe de formație, trebuie să tragem concluzia că nu au imprumutat una de la alta această expresie, ci ea provine direct din ebraică, unde apare în Biblie. Dar în românește formula apare în Dicționarul Academiei (litera T a apărut de curînd), primul citat fiind din Heliade; în Dicționarul de neologisme nu se găsește, desigur pentru că astăzi nu se

mai întrebuintează. La noi pare să fie imprumutat din franțuzește.

Al doilea exemplu este șahăr „înșelătorie”. Apare în românește de mai multă vreme și este explicat în Dicționarul Academiei prin germanul *Schacher-Macher*. Dicționarul german de neologisme îl explică pe *Schacher* ca imprumutat din ebraică (de fapt, în ebraică, „sahor” înseamnă „a face comerț”, iar pe *Macher* nu-l înserează; desigur, autorii au socotit că este cuvînt german, care înseamnă „făcător”; este însă, după toate probabilitățile, tot ebraic: *mahor* „a vinde”. Deci, expresia „șahăr-maher” ar desemna un om care învîrte tot felul de afaceri.

AL. GRAUR

* Menționăm că în ebraică litera „bet” se rosteste uneori „v”, alături „b”, după anumite reguli stabilite. În multe limbi străine ea a fost preluată ca „b”. De aceea se scrie, în aceste limbi, „bôu” în loc de „vôu”.

În amintirea lor

Spre steaua mirosind a portocale
Se-nalță nemurirea-n Yad Vashem,
Contorsionate flăcările gem
— Năluci înveșmîntate în corali —

Pomii-nfloriți, cu trup înmiresmat,
Pentru „Cei drepti” înalță mulțumiri
Și țes din seva frîntelor iubiri
Destinul trist, ce nouă ne-a fost dat.

Speranța triumfînd, reînflorim
Pe fărnu-ăcesta devenit un mit,
În palme ocrotind ce am iubit,
Tot ce am fost, ce sîntem, ce-o să fim.

RITA SHARON

ISAIA*

Mă plec: toiagul e-al lui Moise
și dăm din două drumul despăcat.

Și fiță munții tîi uitați în noapte,
și steaua urcî-n pîntec de femeie,
și neamul nostru-i pus să fete astăzi
să lumînăm pustiul cu idei.

LA...

La coapsa-ți caldă-nfiorată,
la ceasul stîns, de plus, și el
la somnu-ți vag plînd în noapte,
la fața-ți dulce, Israel.

La pomul tău uitat în rai,
la steaua-n ceruri ca un ram,
la izgonirea lui Adam,
la noaptea munților Sinai...

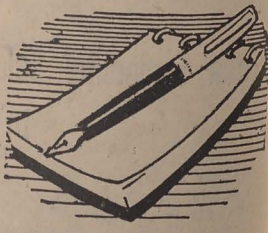
AUSCHWITZ

Stau lîngă tine,
ebraică lume ucisă,
ca marii soldați...

Atunci eram tineri
ca frunzele-n martie.

MIHAIL CRAMĂ

* Din volumul „Împărăția de seară”, Ed. „Eminescu”, 1984.

MERIDIANE • MERIDIANE • MERIDIANE

„Tatăl evreilor“ decorat cu Legiunea de Onoare

Marele Rabin Jacob Kaplan a înmănat preotului Marie-Benoît Ordinul de ofițer al Legiunii de Onoare. Emoționanta ceremonie a avut loc la Couvent de Capucins, la Paris, în prezența ambasadorului statului Israel în Franța, dl Ovadia Soffer, a dlor Pierre-Bloch și Chouraqui și a Marelui Rabin al Franței, Sirat.

Strasbourg, Marsilia, ca președintele Uniunii Generale a Israelitelor din Franța și cu Edmond Fleg, pe-atunci președintele Organizației Intelectualilor Israelieni, oficial desființată.

La 10 iulie 1943, Papa Pius al XII-lea îl primește pe preotul venit din Franța, care îi cere Papei să obțină știri despre

Atunci a apărut preotul Marie-Benoît. El deschise poarta grea și fu primul care intră în templu, unde asistă, emoționat, la serviciul divin de reînnoașare a sinagogii, făcut, la îndemnul lui, chiar în acea zi.

În 1978, el primește, din partea statului Israel, titlul de „Drept al popoarelor“ și declară cu această ocazie: „Doresc ca arborele plantat în numele meu să fie un simbol al atașamentului meu față de Israel, al voinței mele cele mai ardente pentru ca supraviețuirea sa pasnică și eliberarea sa definitivă și bine asigurată să fie o realitate constabilă și admisă de toți, în armonie și pace“.

Preotul Marie-Benoît este o pildă de omenie, de relații interconfesionale cinste și ecumenism activ, care merită a fi apreciate la întreaga lor valoare. Preoții ca el, care transformă efectiv vorba în faptă, își înscriu numele în marea carte a adevăraților slujitori de Dumnezeu.

EMMANUEL HAYMAN

(„Tribune Juive“, 25 martie 1984).

Rădăcinile Israelului în viziunea lui Salvador Dali

Salvador Dali, pictor, grafician și eseist spaniol, unul dintre principalii reprezentanți ai suprarealismului, din prietenie și prețuire pentru statul Israel a creat un basorelief din argint, pe care l-a denumit „Rădăcinile Israelului“. Această operă, de mare valoare artistică, a fost realizată ca un „document“ artistic cu prilejul aniversării statului Israel.

Abba Eban, fost ministru de externe al Israelului, scrie despre această operă: „Prin modul cum tratează această temă, Dali realizează cea mai înaltă culme a artei plastice... Pentru noi, cei din Israel, cel mai important este faptul că Dali, prin arta sa creatoare, care îi este proprie, a știut să prezinte gândurile și vechile noastre vise și de-a deplină satisfacție amintirii „rădăcinilor“ noastre...“

Prin marea sa forță de redare, Dali a reușit să facă nemuritoare istoria Israelului, de la începuturile sale, și să concretizeze caracterul firii și evoluției sale“.

Ulterior, au fost realizate 1000 de copii ale acestei opere a lui Salvador Dali, toate din cel mai pur argint, fiecare cîntărind aproximativ 1 kg. E o operă prețuită de toți cunoscătorii și colecționarii creațiilor artistului.

„Tatăl evreilor“ cu marele rabin Jacob Kaplan

Supranumit „tatăl evreilor“, preotul Marie-Benoît, azi în vîrstă de 89 de ani, datorează această înaltă cinste activității sale neîntrerupte din timpul perioadei naziste pentru salvarea a numeroase vieți evreiești. În iunie 1940, preotul intră în acțiune clandestină. El procură acte false evreilor prizonieri, îi ascunde înaintea de a le înlesni trecerea în Spania sau în Elveția. „Îi primeam pe protejații mei la mănăstire, ceea ce nu era fără riscuri, dat fiind că vorbitorii erau aproape totdeauna pline“, povestește preotul.

Apoi, Episcopul de Marsilia, de comun acord cu prefectura, îl trimite să viziteze lagărul de evrei din Milles, unde Marie-Benoît se va duce adesea pentru a alina suferințele deportaților.

În iunie 1943, autoritățile de la Vatican îl cheamă la Roma. Pentru comunitatea evreiască din Franța, care îl cunoștea bine pe preotul Marie-Benoît, aceasta reprezenta o speranță. O speranță de a-l vedea, în sfîrșit, pe Papa Pius al XII-lea luînd poziție împotriva masacruului sistematic împotriva evreilor din Europa. Înaintea plecării sale, preotul se întâlnește cu marii rabini din Lille,

evreii deportați din Franța, să pretindă un tratament mai omenos pentru evreii din lagărele franceze, să reclame repararea evreilor sefarzi.

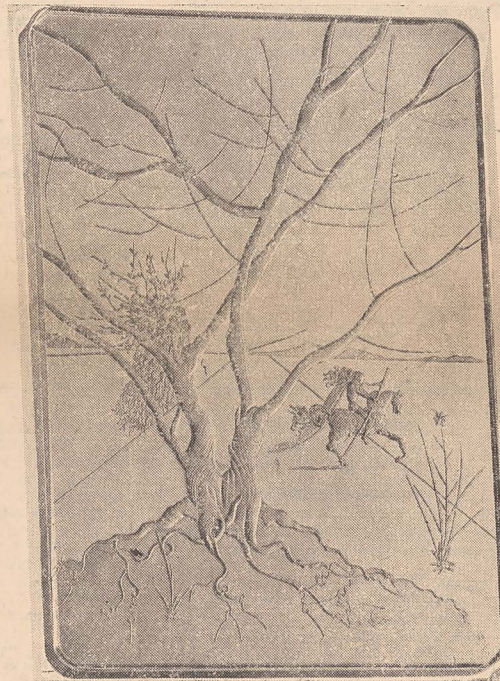
În fața informațiilor primite de la părintele Marie-Benoît despre soarta evreilor deportați și hărțuiți de poliția de la Vichy, Papa Pius al XII-lea s-a mulțumit să spună: „Nu se va manifesta prea multă cruzime în Franța“.

În septembrie 1943, preotul Marie-Benoît are griji de refugiații evrei sosiți cu trenul din Italia. Refugiații veneau de la Roma. Preotul le furnizează, în secret, cartele pentru alimente, riscîndu-și și de astăzi viața. Pînă la sfîrșitul războiului acest preot continuă să lupte pentru poporul evreu și pentru toți persecutații unei lumi cuprinse de nebulie.

La puțin timp după eliberarea Romei, populația evreiască este convocată în fața Marii sinagogi. Întrucît lăcașul fusese devastat de naziști, nimeni nu înțelegea semnificația acestei chemări.

Salvador Dali și lucrarea sa „Rădăcinile Israelului“.

Dosarele neonazismului

O sentință — avertisment

Agențiile de presă au relatat că, la începutul lunii aprilie, s-a dat sentința în procesul de la Viena al unui grup de 9 neonaziști, găsiți vinovați de încălcarea „Legii împotriva reactivării acțiunilor naziste“. Acuzatul principal, vest-germanul Ekkehard Weil, a fost condamnat la 5 ani pedeapsă privată de libertate. Alți membri ai grupului — cetățeni austrieci — au fost sancționați după cum urmează: Atila Balsky — 3 ani detenție; Manfred Luxbacher — 2 1/2 ani; Egon Baumgarten — 20 de luni, toți aceștia fără suspendarea executării pedepsei. Restul acuzaților: dr. Herman Plessl — 18 luni; Gottfried Küssel — 12 luni; Michel Witt — 3 luni; dr. Bruno Haas — 9 luni, cu suspendare. Acesta din urmă, considerat „führerul“ mișcării neonaziste A.N.R., a fost judecat și condamnat în contumacie, deoarece nu s-a prezentat în fața instanței și nu a mai fost găsit.

Procesul de la Viena, care a durat aproape o jumătate de an, a fost una din cele mai semnificative acțiuni judiciare întreprinse pînă acum împotriva unei bande neonaziste. Desfășurarea lui a relevat pregnant că recrudescența fascismului în forma sa neo — în fond, încercări de reeditare a „doctrinei“ și practicii național-socialiste, chiar dacă unorii într-o recuzită de camuflaj — nu constituie „aparități izolate“, „fenomene marginale“, ci a devenit o prezență nocivă pe scena politică occidentală. Ceea ce caracterizează mișcarea neofascistă contemporană este aceeași apologie a urii față de om și de rasă, aceeași orientare împotriva libertății și demnității umane, aceeași tendință de înrobire a popoarelor, care au fost proprii politiciii lui Hitler, și care, debutînd cu represiviunile antievreiești, s-a soldat cu cele șase milioane de victime ale Holocaustului, cu cele 50 de milioane de morți în cel de-al doilea război mondial.

Procesul de la Viena a pus în evidență evoluția neonazismului în Austria, simi-

lară, în multe privințe, cu cea din alte țări vest-europene, dar avînd, totuși, trăsături specifice. Din punct de vedere al concepțiilor și obiectivelor, mișcarea neonazistă din Austria este îndeaproape identică cu cea din Germania Federală, strînsle legături dintre formațiile din cele două țări mergînd pînă acolo încît, după cum a arătat procesul de la Viena, grupul neonazist aflat pe banca acuzaților era condus de un vest-german, Ekkehard Weil. De aceea, nu e de mirare că formațiile neonaziste din Austria nu-și ascund telul unui nou „Anschluss“, pe baza negării existenței națiunii austriece. În acest sens, este semnificativ că prima grupare de extremă dreaptă mai importantă, creată în Austria, în 1967, din inițiativa dr. Norbert Burger, și-a luat numele „National Demokratische Partei“ — N.P.D., ca și partidul similar vest-german, a cărui filială s-a considerat, și a înscris în primul articol al „principiilor“ sale constitutive următoarele: „Austriei, a căror limbă maternă este germana, fac parte din poporul german. Din

acest motiv, Austria este un stat german. Noi ne consacram constituției sale“.

Rasismul, de inspirație Rosenberg, face parte, de asemenea, din „bagajul ideologic“ al N.P.D.-ului, care a dus, nu o dată, la atacarea și rănirea de către „oamenii săi de ordine“, îmbrăcați în uniforme, a unor muncitori imigranți și tineri antifasciști. Totodată, la sediile N.P.D. s-a descoperit material de propagandă antisemită și antidemocratică. Deși cercurile democratice au cerut dizolvarea N.P.D.-ului, autoritățile se arată „îngăduitoare“ față de el, ceea ce îl ajută să-și sporească aderenții. La alegerile din 1980, fondatorul N.P.D. culege 140 000 de voturi, rezultat care-l determină pe prof. dr. Fr. Hockeröde să conchidă că „ideile neonaziste au contaminat prea mulți austrieci“.

Dacă totuși N.P.D. arborează o fațadă „legalistă“ pentru a putea participa la alegeri, proliferază, în schimb, organizații care se reclamă direct de la național-socialism. Așa este, bunăoară, „Aktion Neue Rechte“ (A.N.R.), fondată de Bruno Haas, care a condus o organizație liceană interzisă, în 1975, pentru activități neonaziste. A.N.R. se dorește „stăpîna străzii“, gata să stopeze acțiunile „roșilor“ și în măsură „să forțeze“ pe muncitorii străini să se întoarcă în țările de origine. Prin revista „Richtung“, ca și prin ziarul „Studentseih“, A.N.R. răspîndește, îndeosebi în mediile studentești și ale șomerilor, otrava urii față de om și de rasă, după rețetele brevetate de hitlerști.

Un rol deosebit de reacționar au în cadrul mișcării neonaziste austriece asociațiile foștilor combatanți, ale căror cadre de bază sînt foști SS-ști; asociațiile care se camuflează sub embleme sportive, ca „Oesterreichischer Turnbund“, și un șir de organizații de tineret („Wiking Jugend“, „Jugendbund Adler“ s.a.), care nu sînt altceva decît secții austriece ale unor formații vest-germane imitatoare ale „Hitlerjugend“-ului; precum și organizații teroriste clandestine, ca „Spinne“ („Păianjenul“).

Chiar dacă unele din aceste organizații au avut o existență efemeră sau au fost dizolvate, pe baza legilor, extremiștii de dreapta, neonaziștii au continuat să se manifeste tot mai activ, mai ales de prin anul 1982. Și, ca și prin alte țări occidentale, antisemitismul și xenofobia au reprezentat principalul lor „cal de bătaie“. Revista „Aktuelle“ s-a înscris printre publicațiile care, în scopul reabilitării nazismului, neagă existența lagărelor exterminare naziste și apreciază numărul victimelor Holocaustului la cel mult... 300 000. Ulterior, neonaziștii austrieci au trecut, ca și camarazii lor din R.F.G., Italia etc., la tactici de presiuni și intimidare, acumularea de arme, exerciții paramilitare, confecționarea de bombe artizanale, atacuri împotriva sediilor unor instituții evreiești, avarierea unor monu-

I. FINTINARU

(Continuare în p. 6)

IAHRZEIT

S-a împlinit un an de la încetarea din viață a Rabinului dr. Wolf Gottlieb, fost Șef Rabin al Scoției.

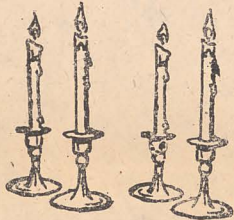
Născut în 1910, în Polonia, și-a făcut studiile rabinice și universitare la Viena, obținând diplomele de rabin și doctor în filozofie. A funcționat ca rabin la Londra și Liverpool și, apoi, a fost Av Bet-Din (Șef-Rabin) al comunității din Glasgow. La pensie s-a retras la Ierusalim, unde a lucrat la Institutul de educație religioasă „Mossad Harav Kook”.

Rabi dr. Wolf Gottlieb este autor a numeroase studii științifice; a editat marele comentariu al Torei al lui „Rabi Ovadia Sforno” și a pregătit un studiu asupra cărții „Pirkei Derabi Eliezer”, lucrare a cărei apariție n-a mai apucat s-o vadă.

Rabi dr. Wolf Gottlieb a fost căsătorit cu dr. Betty Rosen, fiica Gaonului Avram Leib Rosen, sora Eminenței Sale Șef Rabin dr. Moses Rosen. Culoanele ebraice și idis ale „Revistei Culturii Mozaice” au conținut, mult timp, comentariile pline de înțelegere ale Rabinului Gottlieb asupra pericopelor săptămânale.

Eminența Sa Șef Rabin dr. Moses Rosen, care, în cursul anului trecut, a rostit în mod regulat Kadișul în memoria cumnatului și bunului său prieten dr. Gottlieb, a cinstit Iahrzeitul, fiind simbăta 5 mai a.c. (3 Iiar), cursul de Hevra Șas, unde a studiat cu cei prezenți foliantul 34 din Tractatul „Avoda Zara”, după care a finit o prelegere talmudică, ascultată cu viu interes.

După rugăciunea de Minha, Eminența Sa a oferit o masă de Seuda Șlisit, în amintirea veneratului Rabin dr. Gottlieb.

(Urmare din p. 1)

liză de sine, ducind la sinteză, nevoia de autodepășire, împletirea factorului contemplativ cu cel dinamic, voința de a trăi nu oricum, ci după acele principii ale binelui și frumuseții care deosebesc regnul uman de cel animal.

Aceste zile sînt, prin forța lucrurilor, grave, fiindcă viața e o realitate solemnă, mereu transfigurată de luarea în posesie a celor trăite prin observație și interpretare, din nevoia etern-umană și, implicit, etern-iudaică a unui țel, a unui ideal.

Gravitatea lor se datorează, în particular, și faptului că istoria evreilor este plină de episoade tragice născute din forța acaparatoare a marilor imperii de a înăbuși voința de independență națională a unui popor mic.

În acest sens trebuie înțeleasă și raza de lumină care este Lag Baomer, a 33-a zi din Sefira, cînd a fost intreruptă „epidemia” care secera viețile oștenilor lui Bar Kohba, zi în care evocăm, totodată, și memoria lui Rabi Șimon bar Iohai, legendarul creator al Zoharului.

Aparent fapte disparate, în realitate ele comunică profund, fiindcă sînt generate de același ideal: voința de supraviețuire a iudaismului. Revolta lui Bar Kohba nu poate fi înțeleasă fără mesajul transmis de învățații Academiei din Iavne. Iudeea fusese înfrîntă pe plan militar, dar nu spiritual, de către armatele lui Titus. De la acest moment trecuseră 65 de ani. Iohanan ben Zakai, întemeietorul și primul conducător al Academiei din Iavne, predase ștafeta lui Rabi Akiva. Iudeea trăia în literele Torei, în foliantele Talmudului, în aspirația de a fi liberi, de a fi demni de strămoșii lor, a învățașilor lui Akiva. Titus nu înțelese că victoria lui e iluzorie, că Forța se dovedise incapabilă să învingă Spiritul. Hadrianus, noul împărat al Romei, contemporan cu Akiva, învăța însă, din greșelile predecesorului și începe războiul, nu împotriva unor ziduri, ci împotriva Ideii. Fiindcă asta viza hotărîrea lui de a transforma Ierusalimul, fosta capitală a Iudeei, într-o cetate romană, într-un lăcaș al lui Iupiter Capitolinus, care urma să se numească Aelia Capitolina.

Ceea ce înțeleg, acum, un popor întreg, profesorii și discipolii din Iavne și din celelalte cetăți ale culturii iudaice, în

Pelerinaj în istorie

frunte cu Rabi Akiva, este că însăși ființa națională este amenințată. Că învățătura singură nu mai este suficientă. Că trebuie s-o apere cu arma în mînă și cu prețul vieții. Bar Kohba, unul dintre învățașii cei mai înzestrați cu energie fizică și intelectuală, excelent organizator și strateg, „Fiul stelelor”, cum îl numește Akiva, (referindu-se la versetul biblic „O stea [kohab] va răsări din Iavcov”), întrunește toate atributele de conducător al imnentei revolte.

Spre el converg toate nădejzile poporului de a fi din nou liber în Tara Sfîntă și miile de tineri voluntari care se înrolează în armata lui sînt o dovadă vie în acest sens. „În primul an, afirmă istoricul roman Dio Cassius, răsulații au cucerit 50 de cetăți întărite”.

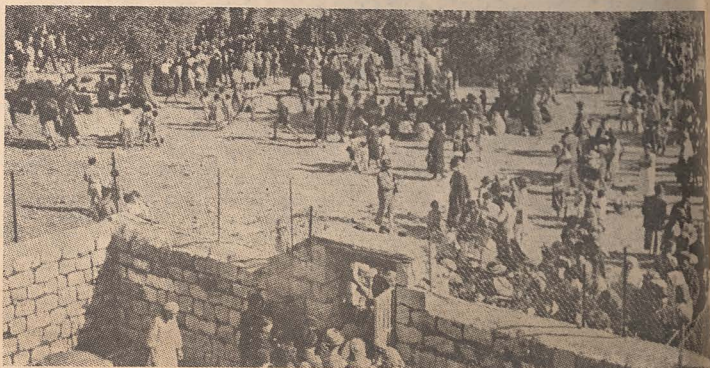
Din nou David reușise să-l învingă pe Goliat. Dar pentru cită vreme? Cită vreme citeva zeci de mii de oameni puteau duce lupta împotriva unui colos ca Imperiul roman? Eroica lor capacitate de rezistență durează trei ani. Incredibil pentru calculele generalilor romani, deprinși să înăbușe orice răzvrătire în citeva luni.

Celebrînd Lag Baomer, evocăm amin-

tirea acestor strămoși ai noștri, lupă pentru libertate și independență națională; evocăm un simbol nepieritor, neînfrînt, chiar dacă odată cucerit Bar Kohba, ultima cetate a răsulaților, arecînd, tragică, patetică acțiune de eroism și demnitate a unui popor este înăbușată.

Și din nou se înregistrează în istoria evreilor cunoscutul fenomen al unei mutații în afirmarea de sine, din plan material în cel spiritual. După înfrîngerea revoltei, după sfîrșitul de martir al Rabi Akiva și al altor dascăli, principii Torei continuă să vieze prin Șimon bar Iohai. Este unul dintre puținii discipoli ai lui Akiva care au scăpat cu viață. Cu damna moarte în contumacie, el reușește să fugă în munți, adăpostindu-se timp de 13 ani într-o peșteră, interîn care, potrivit tradiției, creează Zoharul, tulburătoare carte de filozofie iudaică, esență a Cabalei.

Eroism și înțelepciune, acțiune și contemplație, iată cele două fațete ale marelui supraviețuitor al unui popor și al învățătorului, necesar pelerinajului care generație prin fața unor tablouri muritoare ale istoriei noastre.

În zi de Lag Baomer la Mormîntul lui Rabi Șimon Bar Iohai

DECESE

În trimestrul I 1984, în comunitățile evreiești din țară au fost înhumați:

ARAD. Kohn Maria (92 de ani); Blau Elisabeta (92); Popper Margareta (94); Klinger Aurelia (91); Rosenberg Lina (74); Bakacs Gyula (83); Neulaender Livia (71); dr. Rado Nicolae (79); Fischer Margareta (90); Mendel Elena (81); Kohn Frida (86); BACĂU. Haimovici Astera (76); David Esterica — Galați (60); Rivenșon Calman — Roman (85). BAIU MARE. Simon Albert (76). BOTOȘANI. Igot Mendel (74); Weimernan Malca (76); Bălan Haia (71). CIMPULUNG MOLDOVENESC. Liebermann Fani (79); Glückstern Chave-Reisal (94); Bar Sofie-Bertha (82); Schläffer Conrad (77). CLUJ-NAPOCA. Mozes Isosif (77); Czukermann Moricz (79); Weintraub Rachel (69); Herczka Alice (63); Schuller Ida (80); Marion Maria (75); Tirmann Mozes (78); dr. Ladányi Arthur (91); Moskovits Andor (75). CRAIOVA. Moscovic Moritz (84); Schreibernan Frederica (79). DEJ. Pakker Izidor (69); Pakker Ietti (71); Csillag Mihai (79); Lazăr Samuila din Gherla (76). DEVA. Rosenbaum Emerice. DOROHOL. Reichman Richard (75); Morghenstern David (68); Iacobsohn Leiba (81). FOCȘANI. Grumbler Jack (52); Zalman Fintza (80); Schwartz Cecilia (72); Zalman Avram (79); Lapajovker Miriam (74); Bergher Natan — Odobești (77). GALAȚI. Zelțner Smil (85); Daicu Iancu (60); Roizman Max (92). GURA HUMORULUI. Heltzer Debora (77). LU-GOJ. Arabii Simelia (86); Dreichlinger Margareta (84). ORADEA. Brenner Etelca (84); Sonn Emeric (72); Ciobotariu Dobrisa (89); Koranyi Roza (88); Harstein Emeric (72); Salamon Zoltan (80); Bein Miklos (70); Roth Irma (77). PIATRA-NEAMT. Soii Roza (73); Ciobotaru Bety (67). RĂDĂUȚI. Kummel Ruchel-Regina (71); Glatter Iakob (84); Winkler Edel (82). SATU MARE. Egri Elemer (73); Goțulski Ana-Sara (72); Herman Mihai (82). SIGHETUL MARMĂȚIEI. Taub Lae

(65). TIRGU-NEAMT. Bercovici Strul Leib (69); Marcu Seina Echea (81). TIRGU-MUREȘ. Szlecsan Piroksa-Paraschivă (71); Ghicza Francisc (76); dr. Lederer Adolf (90); Lang Roza (74); Davidovits Parascovia (64). IAȘI. Goldstein Ilic (89); Sonfeld Strul (76); Vigder Fani (89); Pascal Eaa (84); Zibenberg Moscu (86); Avram Chisil (78); Weinstein Ilic (46); Pascal Isidor (77); Goldstein Estera (65). TIMIȘOARA. Mangelus Maria (83); Goldmann Gheorghe (59); Steiner Carol (84); Deutsch Elza (83); Guttman Vilma (87); Stern Irina (95); Salzberger Robert (74); Fleissig Betty (99); Farkas Istvan (72); Neumann Elena (80); Salamon Martin (46); Steiner Desideriu (82); Hubert Elisabeta (68); Andor Emeric (82); Daszkal Piroksa (76); Gross Solomon (85); Merzel Alexandru (75); Goldschmidt Bela (73); Kohn Elisabeta (79). SIBIU. Marcovici Gheorghe (77); Wigdorovici Elsa (81); Wulaski Mihai (90).

În perioada 23.IV—8.V.1984, în cimitirele C.E.B. au fost înhumați:

Goldstein Moritz (81 de ani). Aleea Avrig 10; Iacobsohn Avram (80), str. Taras Sevenco; Cohn Solomon (64), Aleea Liveziilor 37; Cibară Alexandru — Artur (67), str. Brezoianu 53; Iancovici Ana (82), B-dul Gh. Gheorghiu-Dej 85; Hirsch Moritz (80), str. Măgureni 5; Rosenboim Schmidt Tired (82), str. Dumitru Racoviță 20 A; Rappaport Iacob (54), str. V. A. Ureche 11; Korn Haia Ruhla (75), str. Laptelei 12; Thaler Iancu (88), Szabados Judith (63), Cămin „Amalia și Șef Rabin dr. Moses Rosen”; Cahana Maurel Herscov (78), Cămin „Martin Bălus”; Doliner Bianca (84), str. Știrbei Vodă 29; Kohl Ben-Zion (75), str. Doamna Ghica 5; Guttman Nachman (78), Izvorul Muresului 1 (Rădăuți); Halpern Lunca (73), str. Maior Zenovie 19; Avramescu Avram (81), str. Bradului 57.

Lucrătorii din Comunitatea Evreilor din București, cu adîncă durere, anunță încetarea prematură din viață a dragului lor coleg

CIOARĂ ALEXANDRU — ARTUR

Ii vom păstra o vie amintire!

Cu profundă durere, familia reaminteste celor ce l-au cunoscut că s-au scurs zece ani de la pierderea minunatului om

HERMAN ENRICO

Soția și copiii reamintesc, cu aceeași nemărginită durere, că la 29 mai 1984 (27 Iiar) se împlinesc șapte ani de cînd ne-a părăsit pentru totdeauna scumpul nostru

HAIM ALBRECHT

invățător
Botoșani — Iași
Comemorarea la Sinagoga Mare din Tîrgu-Cucului, la ora 8.

Cu aceeași durere, reamintim că în 8 Sivan (8 iunie a.c.) se împlinesc trei ani de cînd ne-a părăsit cel cea fost soț și tată neuitat

AVRAM ȘAIA
Suceava

Cu aceeași durere, familia anunță împlinirea, la 16 Iiar, a unui an de la moartea scumpului nostru soț și tată

BARUCH WEINSTEIN

și a 18 luni de la moartea neuitatei noastre mame și bunici

SOSSE POSTELNIK
Rădăuți

Comunitatea Evreilor din Făgăraș deplînge moartea lui

ROSNER ISIU

care a fost 25 de ani deservutul de cult al acestei comunități.

Enoriașii comunității îi aduc, pe această cale, un ultim omagiu.

Se împlinesc șase luni, la 17 mai (15 Iiar), de cînd am pierdut-o pe cea mai devotată și înțeleaptă soție și mamă

EVA ȘFART

invățătoare — Botoșani
O plîngem cu aceeași durere — Iancu, Hadasa, Volfi și întreaga familie.

Cu adîncă durere, Nuți — fiică, Iancu Gott — ginere, nepoți, strănepot, Michel — frate și întreaga familie anunță că s-a stins din viață scumpul nostru

BILDMAN MOISE — AVRAM

la 4 aprilie 1984

Rozica — soție, Ita — fiică, Marius — nepot anunță, cu mare durere, încetarea din viață, la 21 aprilie 1984, a scumpului nostru

MORITZ GOLDSTEIN

Buzău
Întreaga familie, nu-l vom uita nicînd odată!

Iser Clarisa și Izu, cu nemărginită durere, anunță încetarea din viață a mamei lor

ANA IANCOVICI

(fostă FIGHEL, din Galați)
A fost o mamă bună, devotată și înțeleaptă.

Va rămîne veșnic în inimile noastre!

Șase ani de durere și tristete de la decesul scumpei și neuitatei noastre fiică, soră și cumnată

ing. IOLANDA IANCOVICI (Avian)
născută ROSENZWEIG

Comemorarea duminică 27 mai a.c., ora 8 dimineața, la Templul Coral.

Malvina și Fridus readuc, cu tristețe, în memorie pe sotul și tatăl iubit

IGNAT FERENCZ

Orăștie
la 8 ani de la deces, la 7 Iiar 1976. Eternă îi va fi memoria!

Sabina Bunduc, cu aceeași nemărginită durere în suflet, anunță împlinirea a 40 de ani de la groaznică dispariție a unicului ei fiu

MARCEL BUNDUC

în vîrstă de 24 de ani
căzut în lupta contra fasciștilor
și 17 ani de la dispariția bunului și dragului ei soț

ing. (C.r.) LEON BUNDUC
Sînt mereu cu gîndul la voi!

CHIPUL STRĂLUCITOR AL AUTORULUI ZOHARULUI

(Urmare din p. 1)

curajul s-o conteste. Rabi Șimeon, însă, a răspuns: „Toți ceea ce au realizat ei n-au făcut-o decît pentru sine. Au făcut piețe pentru ca acolo să-și consume orgiile lor, au clădit băi pentru a-și desfășura trupurile, au construit poduri pentru ca toți cei ce vor trece acolo să le plătească biruri”. În judecarea unei opere — voia să spună Bar Iohai prin cuvintele sale — interesează, îndeosebi, în folosul cui a fost ea realizată. Ceea ce au realizat oamenii împăratului n-a fost spre a sluijii intereselor multumitorilor. Totul, totul era conceput într-o lume bazată pe jaf și nelegiuire, în vederea creșterii huzarului jefuitorilor și nelegiuitorilor.

Dacă rabi Iehuda a primit recompensă din partea romanilor pentru elogiile rostite, dacă rabi Iosif a fost exilat pentru faptul că a tăcut, rabi Șimeon a fost condamnat la moarte. Treisprezece ani a durat refugiuul său într-o grovă, spre a evita împlinirea osînde împărătești.

Cumplita a fost suferințele ce a îndurat, dar ele nu l-au făcut să dea înapoi. Indignarea împotriva împărțirii de care era stăpînit l-a făcut să exclame: „Într-o astfel de lume nu e îngăduit nimănui să ridă cu gura plină căci scris e: Atunci, numai atunci ni se va umple gura cu riset” (Berahot 31 a). Atunci, numai atunci cînd — voia rabi Șimeon să spună — vor dispărea aceste așezări sociale nedrepte, cînd ceea ce visăm va deveni realitate, atunci adevărată bucurie va putea coplesi cele mai tainice cute ale inimilor omenești.

Cît de bine se armonizează cu o astfel de concepție despre viață exclamația sa: „Învățătura n-a fost dată decît acelor care simt gustul manei cerești” (Mehilta Vaiehi, cap. I). Mana, piinea drumului prin deșert, era simbolul divinei porunci că omul e dator să se îngrijească de hrana sa și a familiei sale și să nu cadă în păcatul lăcomiei, al setei de îngrămădire de bunuri ce întrec nevoile sale. „Fiecare să strîngă atît cît poate să mînce”. Cei care nu pot pătrunde înalta etică a unei astfel de viziuni a distribuirii roadelor acestei lumi la ospățul vieții, la care toți oamenii au același drept să se înfrupte, cei ce „nu simt gustul manei” nu înțeleg însuși miezul învățăturii noastre, nu pătrund mai departe decît litera ei, nu-i gustă miezul plin de conținat.

Fidel unei astfel de viziuni a lucrurilor, rabi Șimeon ne învață: „Dacă trei

oameni mîncă la aceeași masă și nu rostesc în acest timp cuvinte ale învățaturii, parcă ar fi mîncat din jertfele morților, iar dacă folosesc acest prilej spre a exprima cuvîntul învățaturii, parcă ar fi mîncat la ospățul lui Dumnezeu” (Avot, cap. V, Mișna, 3). Orice îndestulare a nevoii trupului după hrană nu trebuie să se reducă la o satisfacere a instinctelor animale. Ori de cîte ori omul „gustă din rodul binecuvîntatei livezi pe care o constituie această lume să simtă izul manei cerești, să folosească acest prilej pentru a-și înălța sufletul spre culmile învățaturii sfinte.

An de an credincioșii mozaici de pe toate meleagurile împlinesc cuvîntul lui Șavor Malca și „aduc tributul lor de recunoștință către rabi Șimeon” (Bava Meția, 119). Nu numai la mormîntul său din Meron, ci în toate lăcașurile noastre de rugăciuni. Iam de slavă izbucnește în seara de Lag Baomer pentru acest nezdruccinat luptător împotriva răului, pentru acest mesager al zorilor unei lumi mai bune și mai drepte. Caracterizarea uriașei sale personalități o găsim concretizată în învățătura ce ne-a lăsat-o: „Trebuie să știi că omul în viață: cununa învățaturii, aceea a societății și aceea a profeției. Cununa numelui bun le întrec însă pe toate” (Avot, cap. IV, Mișna, 12).

„Pe creștetul lui rabi Șimeon” (Avoda Zara, 60) s-au împletit în timpul vieții sale pămîntești cele trei cununi. Misionar devotat al cuvîntului dumnezeiesc, el a fost, în același timp, un neobosit cercetător al izvoarelor străvechii noastre culturi. Altarul și școala nu l-au determinat să se izoleze în „turnul de fildeș” al abstracțiunii. Cununa omului conștient de răspunderea față de societate, a luptătorului pentru înlăturarea „domniei nelegiului” i-a împodobit fruntea cu spini sfetihîni.

Pe deasupra tuturor a rămas însă nepieritor „numele cel bun” pe care și l-a cîștigat fiul lui Iohai, numele care a izbutit să depășească barierele vieții acestuia trecătoare, numele care, de atunci, de cînd trupul său a coborît în mormîntul de la Meron, înfruntă eternitatea.

VIZITĂ DE CURTOAZIE

Luni 7 mai a.c., Excelența Sa Jacques Simard, noul ambasador al Canadei la București, a făcut o vizită de curtoazie Eminenței Sale Șef Rabin dr. Moses Rosen, șeful cultului mozaic, președintele Federației Comunităților Evreiești din Republica Socialistă România. Domnia sa

a fost însoțit de dl Denis Garesky, secretar general consilier al Ambasadei Canadei.

Cu acest prilej, a avut loc o convorbire, care a decurs într-o atmosferă deosebit de cordială.

ADUNARE COMUNITARĂ LA BRAȘOV

În după-amiaza zilei de duminică 6 mai a.c., a avut loc la Brașov o adunare a membrilor Comunității Evreilor din localitate, în prezența secretarului general al F.C.E., av. Emil Șechter, în vederea reorganizării activității comunitare, cu ocazia retragerii din activitate a d-lui dr. Ivan Kôves, la cererea sa, din motive de sănătate.

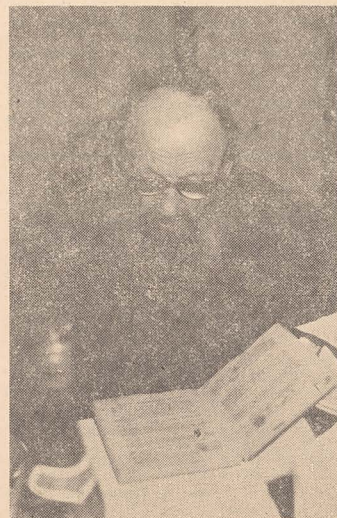
Adunarea a fost deschisă de dr. Ivan Kôves, care a arătat scopul adunării și a prezentat o documentată expunere privind activitatea comunității, făcînd unele aprecieri și propuneri de viitor, mulțumind Eminenței Sale Șef Rabin dr. Moses Rosen, conducerei F.C.E. și conducerei C.E. din Brașov pentru sprijinul primit.

A luat apoi cuvîntul secretarul general al Federației Comunităților Evreiești, av. Emil Șechter, care, într-o caldă alocuțiune, a apreciat realizările comunității din Brașov și ale dr. Ivan Kôves, mulțumindu-i pentru activitatea depusă și urînd succes și în viitor conducerei comunității.

Au mai luat cuvîntul: ing. Junius Rai și Gotterer Dezideriu, vicepreședintele comunității.

În încheierea adunării, dr. ing. Leon Leibovici, președintele comunității, a asigurat pe Eminența Sa, pe dl secretar general al F.C.E., conducerea F.C.E. și pe cei prezenți că va depune întreaga sa capacitate și putere de muncă pentru binele obștii evreiești brașovene. A mulțumit forurilor superioare de stat pentru condițiile deosebit de bune create în desfășurarea activității comunității, asigurîndu-le de întregul devotament și recunoștință ale Comunității Evreilor din Brașov.

Președintele și vicepreședintele comunității, împreună cu secretarul Munteanu Lupu și consilierii Stein Asriel, Adler Alter și Blum Reghina au discutat apoi probleme ale activității curente a comunității.

Herșcu Mohr, de 40 de ani deservent de cult al Comunității Evreilor din Brașov

FELICITARE

Secretarul Comunității Evreilor din Galați, HERȘCOVICI PROIM, împlinește 75 de ani. În cei 12 ani de cînd îndeplinește această funcție, el s-a remarcat prin conștiințiozitatea și devotamentul său în muncă. O rivnă deosebită a depus la renovarea Templului. De asemenea, d-sa, alături de ceilalți membri ai conducerei comunității, își aduce contribuția la activitatea ce se depune pentru ca viața evreiască din localitate să se

desfășoare în spiritul tradițiilor noastre milenare, potrivit îndrumărilor permanente ale Eminenței Sale Șef Rabin dr. Moses Rosen.

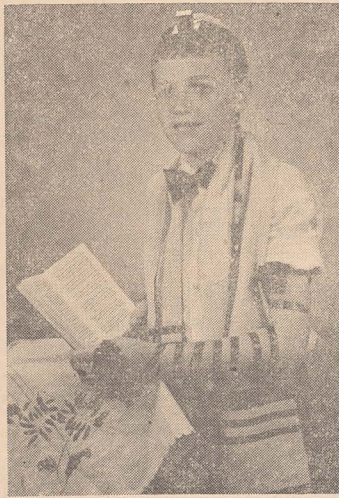
Cu prilejul împlinirii frumoasei vârste, conducerea și toți membrii Comunității Evreilor din Galați îi adresează lui Proim Herșcovici urări de sănătate, viață lungă și noi realizări, spre binele obștii noastre.

Av. LEON IACOBSOHN

AU DEVENIT BAR-MITZVA

MARCUS ADRIAN
București

BRUHA ROBERT
Botoșani

MAZAL TOV!

CONFERINȚE ÎN ȚARĂ

La 29 aprilie a.c.

CLUJ-NAPOCA — Regizorul Zoltan Terner despre „Chagai și ilustrarea Bibliei”.

TIMIȘOARA — Scriitorul Wolf Tamburu despre „Jacob Groper — primul poet modern de limbă idîș din România”.

La 6 mai a.c.

PLOIEȘTI — Acad. prof. dr. doc. Nicolae Cajal despre „Evreii și medicina”.

PIATRA-NEAMȚ — Publicistul Gh. Iosub despre „Umorul evreiesc”.

SATU MARE — Muzicolog Dana Camil despre „Artur Rubinstein”.

La 12 mai a.c.

BACĂU — Publicistul Victor Birlădeanu

despre „Iya Ehrenburg — o conștiință frîmțată de evreu al secolului XX”.

IASI — Dr. ing. Iulian Panaitescu despre „Albert Einstein — savantul, omul, evreul”.

La 13 mai a.c.

GALAȚI — Scriitorul Wolf Tamburu despre „Jacob Groper — primul poet modern de limbă idîș în România”.

DORHOI—BOTOȘANI — Ing. Dan Regentref despre „Istoria Ierusalimului” și „Vapoarele speranței și, ale morții”.

TÎRGU-MUREȘ — Publicistul Anton Celaru despre „Isaac Bashevis Singer”.

Au citit din opera scriitorului, Carmen Enea și Bogdan Caragea, studenți la Institutul de Teatru din localitate.

TEATRUL EVREIESC DE STAT BUCUREȘTI

str. Dr. Iuliu Barasch 15

tel. 20.39.70

prezintă

SE CAUȚĂ O STEA — miercuri 16 mai, la Focșani; joi 17 mai, la Vaslui; vineri 18 mai și sîmbătă 19 mai, la Iași; duminică 20 mai, la Suceava; luni 21 mai, la Rădăuți; marți 22 mai, la Botoșani; miercuri 23 mai, la Dorohoi; joi 24 mai, la Bacău; vineri 25 mai, la Roman; sîmbătă 26 mai, la Piatra Neamț; duminică 27 mai, la Buhuși; luni 28 mai, la Onești; marți 29 mai, la Sf. Gheorghe; miercuri 30 mai, la Brașov.

„Războiul împotriva evreilor“

Așa se intitulează cartea lui Lucy S. Dawidowici, publicată în șase limbi de circulație universală. Lucrarea aduce câteva puncte de vedere inedite în interpretarea cauzelor și desfășurării genocidului organizat de fascism împotriva evreimii europene. Autorul, profesor la Universitatea „Yeshiva“ din New York, a întreprins o vastă cercetare a documentelor existente, a stabilit comparații și a studiat surse directe de informare. Concluzia sa, ca a multor altor cercetători, este că declanșarea celui de-al doilea război mondial de către Germania fascistă a avut, în primul rând, scopul de a impune supremația nazistă în lume și de a lichida neamurile „inferioare“.

Campania împotriva evreilor, începută odată cu venirea lui Hitler la putere, în 1933, s-a desfășurat sistematic, vizând lichidarea colectivă a unor mase întregi. În ultimii doi ani ai războiului, când Reichul agoniza sub loviturile armatelor aliate, sinistra organizare s-a materializat într-un șir nesfârșit de asasinat, urmând, între altele, să steargă urmele fărâdelelor comise. Cartea lui Lucy S. Dawidowici dă, astfel, o replică demigratorilor și mistificatorilor adevărului istoric. Autorul reconstituie meticolos planul de lichidare în masă a populațiilor „neariene“, atestând locul de prim ordin pe care îl ocupa acest program sinistru chiar în cadrul operațiilor militare. Printr-un consens general, planul de exterminare avea întâietate chiar și față de interesele vitale ale Wehrmachtului, angajat în grele bătălii pe fronturile războiului. Astfel, SS-ul, care își exercita autoritatea în toate domeniile, a anulat, în repetate rânduri, transporturi militare indispensabile, pentru a le înlocui cu transporturi de deportați.

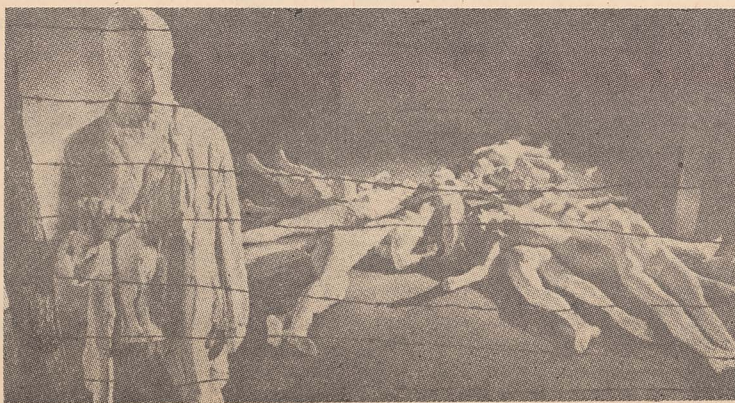
Lucy S. Dawidowici propune o sinteză a împrejurărilor care au creat posibilitatea ca o parte a unui popor cu o veche civilizație să asiste cu pasivitate la aplicarea programului de distrugere totală a altor popoare. Filă cu filă este răsfoită istoria aplicării programului nazist, care, începând cu legile rasiale și cu „noaptea de cristal“, încerca să obțină o justificare cât mai firească prin așa-zisa slujire a intereselor națiunii germane.

Autorul subliniază că mai ales asupra evreilor germani, admirabil integrați în cultura și viața socială a țării lor de origine, legile discriminatorii s-au abătut, inițial, în mod succesiv și în ritm rapid, de la cele mai „blinde“ la cele mai aspre, culminând cu apariția bruscă a decretelor care impuneau scoaterea definitivă a acestor evrei

din rindul oamenilor liberi. Șocurile psihice, aplicate cu un rafinament diabolic, au paralizat, pe de o parte, voința și de acțiunea a multora dintre cei loviți și, pe de altă parte, au semănat confuzie în rindul oamenilor din lumea întreagă, incapabili să creadă în posibilitatea reală a aplicării unui asemenea program la scara unei țări civilizate. Paralel cu o intensă propagandă de acuzare a evreilor pentru toate relele existente și închipute, asocind campania antisemită la așa-zisul „vis evreiesc al revanșei istorice“, care putea sensibiliza mase întregi de germani, naștii au produs o ruptură adâncă între majoritatea populației germane și minoritatea evreiască. Acest program a fost aplicat cu strictețe în toate teritoriile ocupate, doar cu unele deosebiri de nuanță, de la caz la caz. În cele mai multe orașe căzute sub ocupația armatei germane, SS-ul aplica tactică „foamei“, eliminându-i pe evrei de la cozile interminabile ce se formau în jurul cazanelor cu „supa populară“, spunând, totodată, populației că aceștia sînt vinovați de lipsa alimentelor. În fiecare oraș cucerit se organiza câte o „noapte de cristal“, urmată de alte pogromuri și de instigare la violență a populației locale neevreiești. Omul de rînd era stupefiat, sensibilitatea paralizată, emo-

țiile, voința și energiile se blocau sub aceste șocuri. Existența cotidiană se desfășura sub semnul unei stricte „economii“ de gândiri și sentimente. Terorarea era agravată de declanșarea instincțelor sadice ale membrilor SS. Profanarea sentimentelor religioase era, de obicei, preluată umilinelor sistematice ce urmăreau lichidarea treptată, spirituală și fizică, a unor colectivități compacte.

La 23 octombrie 1939, Frank, guvernatorul general al Poloniei ocupate, a promulgat primul decret antievreiesc: instituirea muncii forțate. Pe măsură ce ocupația germană se consolida, s-au creat 125 de lagăre de concentrare numai pentru evrei. A urmat crearea ghetourilor, transformate rapid în adevărate închisori, toate căile de contact cu lumea din afară fiind practic închise. Numeroase măturii, citate de autorul cărții, dau o imagine cutremurătoare a vieții din ghetouri. Haim Kaplan, din ghetoul Cracoviei, scria la 13 noiembrie 1940: „Sîntem separați de restul lumii, în totalitatea ei, scoși din societate și din specia umană“. Istoricul Emmanuel Ringelblum nota în jurnalul său, la 8 noiembrie 1940: „Ne-am întors în evul mediu“. Dar, constată Lucy S. Dawidowici, această observație nu e justificată. Vecchile ghetouri mai păstrau, la origine,

Sculptura lui George Segal intitulată „Holocaust“ a fost selectată ca memorial oficial al celor 6 milioane de evrei victime ale nazismului. Fotografia înfățișează mlajul în ghips al operei, care

va fi turnată în bronz și vopsită complet în alb. Ea urmează să fie instalată la vară pe promotoriul care domină Golful San Francisco și vestitul Golden Gate Bridge.

Apariția în acest an, pentru prima dată în limba română, a unei ample selecții de „Texte alese“ din opera lui Erich Fromm constituie, fără îndoială, un eveniment editorial.

Față de multiplele semnificații actuale ale operei lui Fromm, vom încerca să reliefăm o semnificație în plus, decurgând din descendența iudaică a gânditorului american. De fapt, biografia lui Fromm cunoaște o traectorie comună multor intelectuali evrei din Germania anilor '30: obligat să părăsească Germania, el se stabilește în Statele Unite, unde va lucra ca profesor de psihologie socială la diferite universități, pînă la moartea sa, survenită în 1980. De formație psihiatru, Fromm a aderat de timpuriu la școala fondată de Sigmund Freud, ale cărui idei avea să le aplice în mod original la analiza unor fenomene de patologie socială ale civilizației tehnologice. În perioada sa germană, Fromm s-a făcut cunoscut ca membru marcant al curentului de gândire denumit „Școala de la Frankfurt“. În perioada postbelică, Erich Fromm se impune printre cei mai importanți reprezentanți ai acelei orientări din filozofia contemporană care a fost definită prin „deschiderea mesianică“. În 1968, el publică „Revoluția Speranței“, devenind glasul cel mai patetic al „metafizicii speranței“.

Desigur, o încercare de lectură a unor texte frommiene din unghi de vedere iudaic ar putea să pară o pledoarie „pro domo“, stîrnind poate zîmbetele sceptice ale unora sau ironice ale altora. Primul concept fundamental al filozofiei sociale a lui Fromm, **Speranța**, este propriu și iudaismului. Fără dimensiunea salvatoare a speranței nu s-ar fi produs miracolul supraviețuirii poporului lui Israel. În viața lui Fromm, comandamentul speranței implică „activism“ și „dinamicitate“, vestică neîmpăcare cu disperarea. Nu este greu să descoperi în textele subtilului gânditor un freazăt patetic venind de departe, din marile izvor al profetismului iudaic: „Nu mai avem mult timp. Dacă nu începem de pe acum, miine va fi probabil prea târziu“. Care este pericolul asupra căruia atrage atenția, cu

Erich Fromm și „Metafizica speranței“

glasul tremurând de îngrijorare? Cu o vehemență care amintește de profeți, Fromm denunță răul: alienarea omului în societatea de consum. „Omul de astăzi acționează și simte ca un automat. El nu experimentează nimic prin el însuși, se vede trăind ca un străin pe care crede a-l fi recunoscut; surusul său artificial a luat locul risului natural; flecărele sale lipsite de sens tin locul comunicării autentice; o disperare latentă ucide în el durerea spontană“. Interesantă este originea pe care i-o descoperă Fromm conceptului de alienare: „Dacă întrebuițarea termenului «alienare» este destul de recentă, conceptul pe care îl desemnează este același pe care profetii Bibliei îl numesc «idolatrie»“. Iar pentru a se explicita, Fromm citează cunoscutul verset din Hoșeia (14, 4): „Nu vom mai zice Dumnezeuul nostru lucrurilor făcute de minile noastre!“.

Ca și în viziunea profetului biblic, alienarea, în concepția modernă, este idolatrizarea lucrurilor, subjugarea omului de către obiecte. Medic și filozof, Erich Fromm alcătuieste, cu un deosebit simț al observației psihologice și sociale, **sindromul alienării**. El prezintă, cu reală forță sugestivă, tabloul dramatic al omului căzut victimă a modului de viață întemeiat pe principiul „a avea“, pe goana perpetuă după obiecte. Acest om trăiește un sentiment de insecuritate, de neputință, de solitudine, de abandon. Vidul relațiilor dintre oameni generează deprimare, angoasă, amenințare, sentimentul eșecului. Drama alienării a generat și o filozofie a disperării. În acest context, Fromm vine să proclame că salvarea omului e posibilă doar printr-o „revoluție a speranței“. Nihilismul disperării el îi opune o „metafizică a speranței“.

Fromm propune o aparent paradoxală formulă a optimismului: a spera în speranță. „Noul umanism“ pe care îl proclamă Fromm este centrat pe „**homo esperans**“, omul care speră, opus lui „homo

consumens“, omul care consumă. Iar principiul „a avea“ îi opune principiul „a fi“, viețuirea autentică, existența asumată plenar, responsabil. Toate soluțiile frommiene pentru salvarea omului se subsumează însă soluției-simbol, speranța: „A spera este o condiție esențială pentru a fi uman“.

O altă forță dezalienantă asociată cu speranța și reliefată cu putere: **crența, devoțiunea**. Iată ce scrie el: „Lipsit de credință, surd la vocea conștiinței sale, izneștriat cu o inteligență abilă, dar cu puțină rațiune, el este dezorientat, neliniștit“. Resurrecția omului echivalează cu regăsirea propriei identități, a completitudinii umane. Iar aceasta se realizează prin intermediul credinței: „**Devoțiunea manifestată de om față de o cauză, de o idee sau de o putere transcendentă este expresia acestei nevoi de completitudine în procesul vieții**“. Nevoia de completitudine este una din nevoile fundamentale ale omului. În ierarhia frommiană a nevoilor specifice umane primează nevoile spirituale. Iar în fruntea lor e așezată nevoia de „altul“, împlinită în experiența dragostei, a tandreții. În această perspectivă, pentru Fromm, „alienat este cel care a eșuat în a crea o comuniune oarecare cu semenul“. Concluzia e tulburătoare: incapacitatea trăirii dragostei este echivalentă cu dezumanizarea, pentru că deschiderea către lume, comuniunea cu lumea reprezintă o nevoie umană fundamentală: „**O singură pasiune, dragostea, este capabilă să răspundă la nevoia umană de comuniune cu lumea**“.

Și în acest concept cardinal al umanismului său, dragostea, gîndirea lui Fromm concordează cu doctrina morală iudaică, cu antropologia iudaismului. „**A iubi aproapele este, după cum știm, o cerință fundamentală a eticii iudaice**, exprimată sub diferite forme în Tora și în Talmud. Fără a mai vorbi de hasidism, mișcare religioasă a cărei dominantă este trăirea deplină și autentică a comuniunii cu lu-

mea prin împlinirea dragostei. Iată cum vede Fromm trăirea acestei împliniri: „**Prin actul dragostei sînt una cu totul, fără a înceta să fiu eu însumi, unic, izolat, limitat, muritor**“.

Nu putem să nu simțim fiorul marilor poezii profetice în această proclamare a dragostei ca ax al lumii omului: „**Experiența dragostei conține singurul răspuns plauzibil la enigma existenței umane**“.

Tot în rîndul nevoilor umane fundamentale e așezată **nevoia de înrădăcinare**. Prin afirmarea acestei funcționare nevoi de „rădăcini“ ne aflăm în plină problematică iudaică. Poate nici un alt popor nu a fost, într-o măsură mai mare decît poporul evreu, obsedat de „lanțul“ tradițiilor, al generațiilor, de istoria sa. Poate că aici se află izvorul convingerii lui Erich Fromm că nevoia de relații, de deschidere către lume dobîndește și această formă a lanțului: „**Omul nu poate suporta să fie singur, fără legături cu semenii**. Fericirea sa depinde de solidaritatea cu ei, cu generațiile anterioare și viitoare“. Formula propusă de Fromm a unei vieți trăite plenar ar putea fi exprimată, pe scurt, astfel: rațiune-dragoste-creativitate. Împlinirea acestei triple experiențe, care dă adevăratul sens trăirii, vieții, este măsura fericirii, a bucuriei existențiale. **Dragostea, adevărul, munca sînt, în concepția lui Erich Fromm, valori subsumate unui principiu absolut: viața**. Și în afirmarea caracterului sacru al vieții concepția lui Erich Fromm se întîlnește cu iudaismul, știut fiind că, printre altele, iudaismul înseamnă sacralizarea vieții.

Încă un punct în care gîndirea lui Erich Fromm își vădește filonul iudaic este caracterul funciar critic, non-conformist: „**Omul nu trebuie nicodată să înceteze să fie nemulțumit, mirat și să pună întrebări**“.

Poți să fii sau să nu fii de acord cu soluțiile avansate de Erich Fromm, dar nu poți să nu recunoști nobletea demersului său, nu poți să nu fii impresionat de pateticul său apel la responsabilitate umană într-un ceas de cumpănă.

ZOLTAN TERNER

ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI

„TORA ȘI PACEA”

Agencia Centrală pentru Educație Evreiască din S.U.A. a organizat o sesiune științifică, având ca temă: Tora, pacea și războiul, la care a participat un mare număr de tineri. Prin expuneri, discuții în grupuri mici și alte activități, participanții au dezbătut problema modului în care iudaismul abordează problemele războiului și păcii. În spiritul Torei și al viziunii profesorilor, participanții s-au pronunțat împotriva cursei înarmărilor nucleare, pentru o lume fără arme atomice, a păcii și înfrățirii între popoare.

FOND „GOLDA MEIR”

Universitatea din Ierusalim a anunțat instituirea „Fondului Fundației Golda Meir” în valoare de zece milioane de dolari, destinat să încurajeze pe studenții excepționali din toate colțurile lumii să continue studiile lor postuniversitare și să-și dea doctoratul la Universitatea Ebraică ca „bursieri ai Goldei Meir”.

SĂRBĂTORIREA LUI ȘALOM ALEHEM

Pe lângă Unirea Scriitorilor din Ucraina s-a format un comitet pentru sărbătorirea a 125 de ani de la nașterea lui Șalom Alehem. Printre manifestările inițiate de acest comitet a fost publicarea în limba ucraineană, a unui volum de „Scrieri alese” ale marelui scriitor. La Kiev va fi prezentată o versiune ucraineană a piesei „Tevie Lăptarul”. Și la Moscova va fi prezentată o operă bazată pe scrierile lui Șalom Alehem.

PREMIERĂ

„O anecdotă evreiască” este titlul unei premieri la Teatrul Evreiesc din Moscova. Spectacolul a fost scris de Aron Verselius, redactor-șef al publicației „Sovietisk Heimland” (periodic de limbă idis), și cuprinde melodii și cuplete originale, precum și lecturi din scrierile lui Șalom Alehem. Muzica spectacolului este compusă de N. Viskiakov. Colectivul teatrului a prezentat această nouă revistă muzicală în cadrul unui turneu întreprins în Bielorusia și republicile baltice.

COMORI ASCUNSE

După părerea unor specialiști de la Universitatea Ebraică din Ierusalim, mii de manuscrise ebraice nedescoperite — unele dintre ele vechi de 6—700 de ani — se află în bibliotecii și arhive din diferite țări, unele manuscrise fiind disimulate între coperițele unor cărți cu titluri înșelătoare. Dr. Joseph Baruch Sermonetta, decanul Facultății de iudaică a Universității Ebraice, a obținut din partea Centrului Național de Cercetări din Italia permisiunea de a efectua studii în acest sens pe teritoriul Italiei. Printre descoperirile făcute de Sermonetta se numără foliante din vechi cărți de rugăciune, pagini dintr-un Talmud medieval spaniol, fragmente dintr-o Biblie datând din secolul al XIV-lea.

HOLOCAUST

Sub titlul „În memoria evreilor deportați din Franța între 1942—1944”, Serge Klarsfeld a publicat o lucrare cuprinzând liste complete ale celor aproxima-

tiv 80 000 de evrei originari din Franța, uciși în timpul Holocaustului pentru „vina” de a fi... evrei. Cartea conține numele, prenumele, vârsta și locul nașterii ale fiecărei victime în parte, precum și descrieri detaliate ale fiecăruia dintre cele 73 de convoaie de trenuri cu direcția spre lagărele morții, plecate de pe teritoriul Franței. Originalele listelor au fost descoperite de Klarsfeld într-o arhivă din Franța.

UN PRIETEN DEVOTAT

Lord Byres, liderul liberal din Camera Lorzilor și, în două rânduri, șeful Partidului Liberal din Marea Britanie, care s-a stins din viață recent, a fost un prieten de nădejde al poporului evreu. El a fost președintele Comitetului executiv al Asociației de prietenie Anglia-Israel și al Asociației „Prietenii liberali ai Israelului”. Afi în această calitate, cit și ca prieten devotat al poporului evreu, Lord Byres a luat parte la multe manifestări cu caracter iudaic.

CINEMA

Pe ecranele engleze a început să ruleze filmul „A fi sau a nu fi”, cu Mel Brooks și Anne Bancroft în rolurile principale. Filmul prezintă episodul salvării unor evrei polonezi din mișcarea de Rezistență.

ANIVERSARE

Cei 120 de membri ai micii comunități evreiești din Biel (Elveția) au serbat centenarul sinagogii lor. Documentele acestă prezența evreilor pe aceste meleaguri încă din 1305, dar la sfârșitul secolului al XIV-lea au fost expulzați și nu li s-a mai permis reîntoarcerea decît abia în 1839.

VIATA UNUI REGIZOR

În editura engleză Heineman a apărut volumul autobiografic „Roman Polanski”, scris de celebrul regizor, cu sprijinul a trei prieteni. Din volum rețin atenția paginile în care Polanski relatează cum a supraviețuit ghetoului din Cracovia și cum a reușit să se ascundă de furia nazistă ce bintuia în Polonia ocupată. Prin cele relatate, cartea reprezintă un valoros document istoric cu privire la Holocaust. Momentele din perioada posibilă narate în carte, inclusiv cele privind creația sa artistică, ilustrează faptul că Polanski se mîndrește cu originea sa evreiască.

PREMIU

Correspondentului săptămînalului britanic „Jewish Chronicle” în California, Tom Tugend, i s-a acordat „Premiul presei” din Los Angeles pentru cea mai bună povestire scrisă de un corresponsent străin. Ea are ca subiect desfășurarea unui serviciu divin în amintirea persecuțiilor la care erau supuși surzii în epoca hitleristă.

DECESE

A încetat din viață, în vîrstă de 86 de ani, compozitorul Paul Ben-Haim, originar din München. Ben-Haim, pe numele său inițial Paul Frankenger, denumit și „părintele” stilului simfonic modern israelian, s-a stabilit la Tel Aviv încă din 1933. Înainte de a se dedica artei compozitice, el a lucrat ca profesor și dirijor, colaborînd cu celebrii dirijori Bruno Walter și Hans Knappertsbusch. El a compus, pe lin-

gă cantatele liturgice, piese pentru pian, vioară, violoncel și orchestră. Una dintre cele mai renumite și frumoase lucrări ale sale este „Imn pentru desert”, avînd la bază un imn antic, descoperit în manuscrisele de la Marea Moartă.

Rabi dr. Solomon Schonfeld, în vîrstă de 72 de ani, proeminentă figură a iudaismului britanic, a încetat din viață. În calitate de director al Consiliului de Urgență — înființat, în 1938, pe lângă Cancelaria Sef Rabinului Angliei din acea perioadă, dr. Joseph Hertz —, Schonfeld

și-a riscat de multe ori viața pentru a salva din ghearele morții mulți coreligionari. La împlinirea vârstei de 70 de ani, în semn de omagiu, i s-a înmînat un volum scris de unii dintre aceștia, intitulat „Dr. Schonfeld — locul său în istorie”. Ca educator, dr. Schonfeld s-a remarcat prin înființarea, în Anglia, de școli evreiești secundare. El a îmbogățit gândirea filozofică iudaică prin lucrări ca: „Biblia universală”, „Mesaj către evreime”, „De ce iudaism?”, „Interpretări vechi și noi ale Psalmilor” etc.

CERCETĂRI ISTORICE

„Evreii din Africa de nord în timpul regimului de la Vichy” se intitulează volumul pe care l-a scris Michel Aibitbol. Autorul, care este șeful Centrului de cercetări asupra evreilor din Africa de nord, afiliat Institutului Ben-Zvi din Ierusalim, a analizat repercutiunile pe care le-a avut legislația antievreiască a regimului de la Vichy asupra evreimii nord-africane, precum și mișcarea lor de Rezistență antifascistă.

EDITORIALĂ

Scriitorii H. Zafrani, Sarah Leibovici, Richard Ayoun, Joseph Bengio, Ney Bensadon și Jacques Leibovici sînt autorii volumului „Mozaic al memoriei noastre”, o carte care își pro-

pune să reconstituie istoria evreilor din Maroc de-a lungul a patru secole. Semnalăm concomitent și publicarea volumului „Nunța la iudeo-spanioli”, apărut sub semnătura lui Sarah Leibovici. Acest volum este o antologie de texte consacrate ceremoniei căsătoriei în nordul Marocului.

LEGISLAȚIE

Centrul de studiere a Holocaustului „Simon Wiesenthal” din Los Angeles a cerut conducătorilor fracțiunilor politice din Bundestag (R.F.G.) să ia inițiativa unei legislații care să asigure că fostele lagăre de exterminare hitleriste vor fi păstrate ca memoriale. Acest demers a fost întreprins după ce s-a aflat că autoritățile orașului Hamburg intenționează să evacueze terenul pe care s-a găsit lagărul de concentrare Neungass, de lângă oraș.

EXPOZIȚIE

La Frankfurt (R.F.G.) s-a deschis o expoziție la care sînt prezentate atrocitățile experiențelor medicale efectuate de nazisti în lagărele de exterminare. Un expert deosebit este pus pe experiențele efectuate de criminalul de război nazist Josef Mengele la Auschwitz.

MUZICALĂ

Formația muzicală israeliană „Sharti lach, artzi” (trad. „Am cîntat pentru tine, țara mea”), alcătuită din Dan Almagor — șeful formației —, Dan Litani, Dan Robas și Rivka Raz, a efectuat un turneu în Marea Britanie. Noul turneu a fost solicitat în urma succesului de care s-a bucurat spectacolul prezentat, de aceeași formație, anul trecut tot în Anglia. Atunci programul a inclus cîntece și monologuri israeliene. De data aceasta, repertoriul formației cuprinde o retrospectivă muzicală a folclorului evreiesc din Marea Britanie, spectacolele bucurîndu-se de mult succes.

PENTRU POSTERITATE

În Berlinul occidental a fost prezentată o expoziție de fotografii înfățișînd aspecte din Ghetoul Varșoviei. Fotografiiile au fost efectuate de laborantul fotograf Joe J. Heydecker, în 1941, pe cînd era angajatul unei societăți de publicitate. „Am fotografiat, bineînțeles, fără știrea superiorilor mei. Imaginile trebuiau să conserve «strigătul» pe care as fi vrut să-l audă lumea”.

El nu a prezentat pînă acum aceste orori, pentru că i-a lipsit curajul. Joe Heydecker este acum fotograf la televiziunea din R. F. Germania.

PE SCURT

● Prima școală evreiască din Mexico City, Yiddische Shule, a împlinit sase decenii de existență. Școala, cu cei 1500 de elevi, funcționează într-o clădire nouă, modern utilată.

● Charles Haddad de Paz, fost președinte al Comunității Evreilor din Tunisia, este autorul cărții „Cele patru anotimpuri ale ghetoului”, în care sînt prezentate viața și obiceiurile coreligionarilor din această țară.

● „British Technion Society” a decis să trimită Tehnionului din Haifa pictura murală de la „Jewish College”, pictată de Jacob Bornfreund, înfățișînd ritualurile iudaice și scene de la sărbătorile din calendarul ebraic.

● „Istoria comunităților evreiești din Toulouse” este tema expoziției deschise în acest oraș de Elie Szapiro și Monique Cohen. Expoziția și alte manifestări culturale care au avut loc cu această ocazie s-au bucurat de succes.

INSTALAȚIE COCSOCHIMICĂ

La Uzina cocschimică de pe platforma Combinatului siderurgic Galați a intrat în probe tehnologice la cald cea de-a treia instalație pentru sîngerea uscată a cocsului, care va contribui la creșterea rezistenței metalurgice și îmbunătățirea parametrilor calitativi ai fontei.

„TRACTORUL-LIMUZINA”

este cel mai recent și modern produs al întreprinderii de specialitate din Brasov, solicitat de pe acum de firme și întreprinderi din 15 țări, printre care sînt numărate S.U.A., Franța, Canada. Este destinat agriculturii, cit și în transporturi, tractînd remorci, cu viteze pînă la 30 km pe oră, fiind dotat cu o modernă cabină (realizată după criteriile ergonomice), cu radio, sistem de ventilație și de încălzire.

TEHNICĂ DE CALCUL

La Centrul de cercetare științifică, inginerie tehnologică și producție industrială pentru tehnica de calcul din București au fost realizate terminalele portabile de culegere a datelor, de fapt minicalculatoare specializate pentru captarea și introducerea datelor într-o memorie locală și păstrarea lor pînă în momentul transmiterii la un calculator mai mare, capabil să prelucreză. Terminalele pot funcționa autonom un timp limitat, alimentate de o baterie de acumulatori. Datele se pot culege direct de la locul apariției lor, fără a necesita personal specializat în tehnica de calcul.

O NOUĂ SONDĂ PETROLIERĂ

Petrolistii bănăeni au dat în exploatare o nouă sondă, în cadrul schelei Sandra. După primele două zile de funcționare, noua sondă a contribuit la creșterea producției petrolifere la unități cu cîte cinci tone pe zi. Tot în aceste zile, au fost reparate în funcțiune patru sonde mai vechi și au fost efectuate 20 de operații geologice-tehnologice, care au contribuit la creșterea producției zilnice cu două tone gazolină și 20 000 Nmcc gaze comerciale.

CONTROLUL CALITĂȚII CLĂDIRILOR

Metoda acustică de imersiune pentru controlul calității construcțiilor îngropate din beton prezintă o invenție românească, distinsă cu medalia de argint la cel de-al X-lea Salon internațional al invențiilor de la Geneva. Metoda face apel la așa-numita tehnică a „sondarea”, cu ajutorul vibrațiilor ultrasonice, a masei de beton turnate. La instalație, deosebit de complexă, este atașat și un aparat electronic, care poate afișa digital și vizualiza pe un tub catodic datele și diagrama rezistenței betonului din construcția îngropată.

CERCETAREA SPAȚIALĂ

Tehnologii de vîrf au fost concepute de specialiștii români pentru realizarea unor echipamente destinate cercetărilor spațiale: spectroscop de masă, magnetometre tip SGR (montate în sateliți), aparate pentru studiul radiațiilor cosmice. Un interes deosebit a trezit în rîndul specialiștilor complexul „bibloc” — bloc biologic de detectare a radiațiilor și a efectelor acestora asupra organismelor vii. Aparatul utilizează, în premieră, detectori plastici.

שמעון בר יוחאי

(סוף פון זייט 14)

נישט דעם טעם פון מן האבן נישט אריינגע-
 דרונגען אין תוך פון אנדער תורה און האבן
 נישט גענוג געפארשט אירע פרייעציען וואס האבן
 א טיפן אינהאלט. זייענדיק געטריי דעם מין גע-
 דאקענטאג, לערנט אונז רבי שמעון: "דריי
 וואס זענען געלעבט אין תורה, איז ווי גליק ציי-
 ביי נישט געלעבט אין תורה, איז ווי גליק ציי-
 האבן געלעבט פון זבתי מלכות... אבער דריי
 מענטשן וואס האבן געלעבט און האבן יא גע-
 רעדט דברי תורה איז ווי גליק זיי האבן גע-
 געט פון נאכט משיח" (אבות פרק ה' משנה ג').
 דאס פארזארגן די באדערפנישע פונעם גוף, בא-
 טיט נישט א באניגונג פון ה'השגה פון גע-
 יעדעס מאָל, ווען דער מענטש האט געהאט. פון
 די פריכטע פון דער וועלט, דערע דער פילן דעם
 געטעפן פון און דארף וויסן דער זאך אויסגעצוי-
 געפנענהייט, אויף ארויפצוהייבן זיין נשמה צו די
 הויבן פון אנדערע הייליקער תורה.
 יעדעס יאר, אלע פרומע יידן פון דער גאנ-
 צער וועלט זענען מקיים די ווערטער פון ש"ה
 פלכא, פארזארגן די באדערפנישע קעמפער מען
 קומט צו זיין נאמען אין דער נאכט פון ל"ג
 בעומר מיט לויב און געזאנג און דעהויבן
 זייערע דעגערע דעם הערדישן קעמפער מען
 אומגעשטעטיקט, דעם שלח וואס האט מבשר
 געווען דעם אויפגאנג פון א וועלט און
 וועלכער סע וועט הערשן געזעטליכע.
 סע זענען פאראן דריי קרוינען: די קרוין פון
 תורה, די קרוין פון כהונה, די קרוין פון מלכות
 און די קרוין פונעם גוטן נאמען שיינט זיי איבער
 (אבות פרק ה' משנה י"ב). די דאזיקע משנה
 וואס בר יוחאי האט זי איבער געלאזט אויף
 דורות, באראקטעוויזט זיין דעהויבענע פער-
 זענעלעכייט. זאלן ליגן אויף רבי שמעון'ס קאפ
 די דריי קרוינען, האט האבן אים מדרין געווען
 וויפל ער האט געלעבט אויף דער וועלט. א גע-
 טרייער מנהיג, אן אויבערגעגעבענע צו די ווער-
 טער פונעם לעבעדיקן נאכט. איז ער געווען אין
 דער זעלבער צייט א פלייסיקער פארשער פון די
 וואסן פון אנדערע אקטער קומט. ער האט פון
 נישט אינאיינער און עלעאנטן-בנין טורח פון
 אבסטרקטע. די קרוין פון א מענטשן וואס איז
 דורכגעדרונגען פון דער פאראנטווארטלעכקייט
 קעגן איבער דער געזעלשאפט האט באצירט זיין
 שטערן מיט די דערנער פון מורחם.
 אבער העבער פון אפעמען אוי געבליבן אויף
 אייביג, ווען פונעם גוטן נאמען. וואס ער
 האט געווען. זיין נומער נאמען גייט ארויס פון
 די גרענעצן פון דעם קרען געטראן, און פון ווען
 זיין גוף איז אראפגענידערט געווארן, איז ער
 פון מרון האט ער אָנגעהויבן געווען די איי-
 בייטיט.

נעמטאט, האבן זיי געמאכט נאך פאר ווי די
 טעקע, זיי זאלן דארט שטעלן זונות (חרוץ) בע-
 דער כדי זיי פארשוילן און זיך שייין פאכא,
 גרויסוועגן צו געמען מאכטעם. ירבי שמעון
 האט דאס ארויסגעזאגט זיין מיינונג. ביים אָפ-
 טאן א ווערק, פון מען מורד זען, וועמען און וועגן
 וואס עס דינט, ווייל מיט דעם זאגן רבי שמעון
 בר יוחאי, אלעס, וואס דעם מיסדע מענטשן האבן
 געשאפן איז נישט געווען געטוישט אין א מאסן. א-
 דעס איז אויסגעשטעלט געווארן אין א מאסן. א-
 וואס האט זיך באוירט אויף גיחה און אומגע-
 נעמטאט, כדי צו פארשטעלן דעם הילען און
 די פארענגינג פאר די נאכטן אין דעם הילען און
 און דער תלמוד זעט פאר: "רבי יהודה,
 וואס האט געלויבט אין דעהויבן געווארן יבטי,
 וואס האט געשוויגן אין פארטריבן געווארן אין
 שפירן. און שטעלן וואס פארדאמט איז ארוין
 צו דער כסבה געהרגעט צו ווערן." דרייט
 זי האט ער זיך באהאלטן אין א הייז
 זיין צו די ראטעווען פונעם ארטייל, וואס דער
 ער האט אויף צו פארשטעלן.
 שמעון בר יוחאי האט געליבט שרעקלעכע
 שוחן אבער ער איז נישט אראפ פון זיין וועל-
 די פארשטעלונג און דער פארענגינג און די
 הילען פונעם וואס האט אים באהערשט האבן
 זיין געווען צו זאגן: "היינאמאל זאָל דער
 מענטש נישט זאגן אויף דער וועלט" ווייל ס'ע
 שייט... הא ויפאל שחוק פינו", (ברכות לא א א)
 זענען וועט אנדערע מיט זיין פול מיט
 געשטעלט, דעמאָלט, נאך דעמאָלט, ווען ס'
 ער געשטרעט ווערן דער געזעלשאפטלעכער
 געשטעלט, וואס איז באוירט אויף רוב און אומ-
 געשטעלט, ווען אנדערע וועמען וועלן ווערן
 געשטעלט, דעמאָלט וועט אן אמתע פרויך אָנ-
 גאן אנדערע הערצער.
 זיין מיינונג איבערן לעבן איז אין הסכם מיט
 דעם וועלט: "די תורה איז געגעבן געווארן נאך
 און די וואס עסן מן" (מכילתא ויהי פ' א').
 די וואס איז געווען דאָס שניי פון די
 אים אין דער מדרב איז געווארן דער סליכא
 וואס פונעם וועלכע פונעם מענטשן
 זאלן זארגן פאר דער פירנה פאר זיך און
 ווען ער ביי בית און פארבאט אים צו לויפן
 די פארישע און פארשטעלט, וואס שיינען איבער
 זיין אומגענישט. און אנדערע וועמען וועלן ווערן
 געשטעלט, איש לפי אכפון, ד. ה. סע ווערט בא-
 טען א מענטש דארהי האבן נאך אויפן וויפל
 זיין אים נישט. די וואס זענען נישט אומ-
 געשטעלט די דעהויבן דעם הויבן מאראל און
 מענטש האט די רעכט צו האבן געהאט
 די תענוגים פונעם לעבן, די וואס "פילן

תורה געדאנקען פון ליובאוויטשער רבינס רייך וועגן ספירה (א המשך)

מיטן המשך פון די רייך פון די פריערדיקען מאָל
 וועגן ספירה, אז די צוויי ענינים אין מתן תורה
 — פון יום המשיח לעומר און פון יום השישי
 כסיון-גענוג קומען און באוונדערטע זאכן, ניט
 נאך בזמן שהיו מדרשים החדש עפ"י הראיה,
 וואס דאן האט שבעות (דער יום המשיח לעומר)
 געקענט אויספאלן בחמישי כסיון אדער בשביעי
 כסיון, נאך אפילו איצט, ווען ניסן איז אָלעמאָל
 מלא און איר א חסר, קען ביי א איד א יחיד גע-
 מאַכט זיין אז די צוויי ענינים זאָלן נמשך ווערן
 אין צוויי פארשידענע זאמנים.
 ס'איז ידוע אז צוליב דעם וואס די ערד איז א
 כדור (ווי א קוגל) און די זון (וואס לויט איר נאנט
 ווערן באשטימט די טעג) קרייט ארום דעם כדור
 הארץ מוז זיין א געוויסער קו (א לוינט) אויף דער
 ערד — (מן התאריך), וואס דארטן מיינט זיך פאָר-
 גאנדער די טעג, און דער אָרט פון איין זייט קו
 דעם אָרט אויף דעם צווייטן זייט פון דעם קו. כמילא
 ווען איינער גייט אריבער אָם דעם קו, וועט ער
 אריבערשפרינגען א טעג (נאך דעם וועט ער קומען
 דינסטיג והדומה). אים וועט אויספאלן א מעת
 לעת — אויב ער גייט פון מזרח קיין מערב, אדער
 אים וועט צוקומען א מעת לעת (א וונטיק נאך א
 וונטיק) — אויב ער גייט פון מערב קיין מזרח.
 ווען איינער פאָרט אריבער דעם פלאץ (מן התאריך)
 אין מיטן פון די ספירה מען, איז וויבאלד אן די
 מצוה פון ספירת העומר ליגט אויף יעדען יחיד
 באזונדער, דארף ער ציילן זיין ספירה, לויט דעם
 חשבון פון זיינע טעג, וואס איז דאך נישט אָפּהע-
 ניק פון דער ספירה וואס ווערט געציילט דורך עמיצן
 באדערש אויף דעם זייט פון מן התאריך וואו ער
 איז געקומען.
 לרומא: פסח שה' כשבת און איינער פאָרט פון
 מזרח צו מערב, און מאָנטיג נאך דעם ציילן דעם
 צווייטן טאָג פון ספירה און איבערגעפאָרן דעם
 קו (וואס דארט איז דינסטיק), איז בשעת עס קומט
 די נעכטע נאכט, דארף ער ציילן די ספירה וואס
 קומט נאך זיין צווייטער ספירה — דאָס הייסט די
 דריטע ספירה, כאָטש אז אלע וועלכע געפונען זיך
 אין דעם אָרט וואו ער איז געקומען זינט דער אָנ-
 הויב פון די ימי הספירה, ציילן שוין דאָרט (מיט-
 וואך) די פערטע ספירה, און אזוי אויך אויב
 ער איז אריבער געפארן פון פון מערב צו מזרח,
 דארף ער ציילן די דריטע ספירה, כאָטש אז אלע
 אין יענעם אָרט האלטן ערשט ביי דער צווייטער
 ספירה.
 ווייל ווי זענען פריער, ספירת העומר איז ניט
 קיין מצוה אויף דעם כלל אידן, נאך ס'איז א מצוה
 פאר יעדן יחיד באזונדער, צו ציילן זיינע טעג,
 וויפל טעג זענען ביי אים אדורך פון זיין אָנהויב
 ספירת העומר.
 כנוגע שבת און אנדערע ימים טובים דארף דער
 יחיד זיין אָפּהייטן לויטן חשבון פון די תושבים
 וואס געפינען זיך אין יענעם אָרט. ס'איז ניט
 קבע צו ביי אים אריבערגענידערט דעם קו, אין דער

זיכענטער טאָג ביי אים דער זעלבער טאָג ווי ביי
 די איינווייניגער פון דאָרט, צו נישט, ווייל די קביעות
 פון שבת איז ניט איבערגעגעבן געווארן צו יע-
 דען יחיד באזונדער דאָס זעלבע איז כנוגע יום
 טוב, וואס גענוגט אָפּ און קביעות החדש וועלכע
 איז באשטימט דורך אירן בית דין פאר אלע אידן,
 און (בזמן הזה) דורך זייער חשבון ווי עס איז אָבער-
 דרום אין אידישן לוח.
 באדערש איז אָבער ביי ספירת העומר, וואס דארף
 זיין לכל אחד ואחד איז וויבאלד אן די מצוה פון
 ספירה איז פאר יעדן יחיד באזונדער, איז דאך
 מובן, אז אויך אין דעם חשבון פון ספירה איז ער
 גיט אָפּהענגיק אין דעם חשבון פון א צווייטן,
 וואס די מצוה איז אז ער זאָל ציילן די טעג
 וואס זענען אדורך ביי אים.
 ווי געזאָגט בכתוב איז דער יום שבעות ניט
 פארבונדן מיט א געוויסן טאָג פון חודש, נאך מיטן
 חשבון פון ספירת העומר-דער פונגעפונעמער טאָג
 פון עומר איז שבעות, און דערפאר האט טאקע
 אפּמאָל, בזמן שהיו מדרשים החדש עפ"י הראיה
 געקענט אויספאלן שבעות כה' כסיון ב' און
 אדער כז' כסיון.
 וויבאלד ווען איינער באדערשט די מ"ט ימי
 הספירה פריער אדער שפעטער ווי די אנדערע,
 זיינען די ימי הספירה וואס זענען דורכגעגאנגען
 ביי אים מברר אז ער דארף פראווען דעם יום טוב
 שבעות, אין דעם טאָג וואס קומט גלייך נאך זיינע
 ימי הספירה.
 דאָס אָלץ איז כנוגע דעם יום טוב שבעות, וואס
 זיין זמן האט די תורה נישט באשטימט און א גע-
 וויסן טאָג פון חודש, נאך ער איז אָפּהענגיק אין
 די ניין און פערציג טעג פון ספירת העומר. מה
 שאין אן כנוגע זאָגן, זמן מתן תורתנו" וואס
 דאָס איז פארבונדן מיט ששה כסיון — כ"ג פון
 אָלטן כרובין — איז כאָטש ער פראוועט טאקע דעם
 יום טוב שבעות פריער מיט א טאָג, אדער שפעטער
 מיט א טאָג, וויבאלד אָבער ס'איז ניט ששה כסיון,
 קען ער ניט זאָגן, זמן מתן תורתנו".
 פון דעם אלעם קומט ארויס דער זין:
 בעת איינער איז אריבער געפאָרן דעם קו התאריך
 אויפן וועג פון מערב צו מזרח איז דער פינפטער
 טאָג און סיון אים דער פונגעפונעמער טאָג אין
 ספירה, יום טוב שבעות, כנוגע אלע דינים (א
 חוץ וואס ער קען ניט זאָגן, זמן מתן תורתנו").
 אויב ער איז א בן הוץ פארן.
 פון דעם אלעמען קומט ארויס אז אין ספירה
 מען איז נישט כדאי דורך צו פאָרן דעם קו התאריך
 פון קיין ריכטונג, אום צו פארמיידן פראָבלעמען.
 דעם אויבערשטער זאָל העלפן אן מע זאָל אויס-
 פירן אויך דעם אריבערליפן מיין פון ספירת העומר,
 וואס דאָס מיינט מברר זיין די אייגענע זיבן מידות,
 וואס יעדע מדה איז כולל פון זיבן און מאכן זיי
 תמימות, און ס'זאָל זיין א כלי צו קבלת התורה
 וואס איז געגעבען געווארן צו אלע אידן גלייך אין
 ששה כסיון.

דיעות פון דער יידישער וועלט

פרעמיע
 די קונסט-אקאדעמיע פון ירושלים, דער פאריין
 „כעלא" פון פראנקרייך, האט געגעבן די
 פרעמיע פון קונסט און וואַרט" דעם פרעזידענט
 פון פראנצויזישן סענאט אלען פאָהער, אלס אויפ-
 דרוק פון באוונדערונג פאר זיין אומעמירדלעכן
 קאמפער קעגן די כוחות פון אומענטשליכקייט און
 גארעמיש, פאר זיין מוסיקער שטעלונג למובת דער
 מענטשליכקייט און מענטשלעכער ווירדע.

ממאָריאל
 נישט לאנג איז און ישראל דערפנט געוואָרן
 א נייער שטודיום-צענטער איבער דער שואה, פאר
 יידישער און נישט יידישער יוגנט. ווו מע קען
 שטודירן איבער דער יידישער ווירערשטאנד בא-
 וועגונג בשעת דער שואה.
 צבי נעצער, דער הירעקטאָר פון דער געזעל-
 שאפט פאר פאָרשונג איבער די יידישע קהילות,
 האָט ביי דער דערפערונג פיינערלעכקייט אָנגע-
 וויזן אז דער צענטער איז געשאפן געוואָרן א-
 דאנך דער מאטעריעלער שטיצע פון אייניקע אמע-
 ריקאנער און מערב אייראָפּיאישע אָרגאניזאציעס.
 אין דעם שטודיום פאָרגראם זענען איינגעשלאָסן,
 חוץ די קורסן, אויך פאָרטראָגן, קאָלאָוויאָס,
 פילמען און מוזיק באַזוכן.

פ ר י ל י נ ג

פּרילינג — באַניונג,
 פּרילינג — באַפּריונג,
 פּרילינג — אין דרויסן,
 אויפן האַרצן — ניט נאָר,
 נאָר „הורעים ברמעה
 ברובה ופּעורו" —
 הורט זיך איבער,
 דאָך, יעדעס יאר.

האַפּענונגן מיר פּאַנאָז,
 צווישן פּסח און שבעות,
 אַלעמען מיר'ן ישועות,
 צו חג האסיף.

בלמען מיר פּאַנאָז,
 ציילן זייער ספירה,
 און לינגן צוזאמען
 א בלוט צו א בלוט,
 קאנאן מיר פּאַלעסטין,
 באַצירן די פּאָן,
 אין אַנדערע פּונעם קרושים
 וועט מיליאָן.

און אויף הכעס די שוואים,
 וואס מיט טאט און מיט שריפט,
 ווילן פארשפרייטן מיט שגאח
 ווערן אפגענונגען געפאלענע,
 צווישן פסח און שבעות —
 ברענגען ישועות,
 צו חג האסיף.

לעץ שאַדן

פנתון

של היהדות הוותיקה מהרפובליקה הסוציאליסטית רומניא

חייג ניסן תשמד, בוקרשט מספר 553 זר שמינו

בלה אצל הנשיא ניקולאי צ'אושסקו

הרפובליקה הסוציאליסטית רומניא, נשיא צ'אושסקו קיבל ביום 4 במאי ש.ז. את מר שפיצ'ר, יו"ר ההסתדרות הבין-לאומית הישראלית.

ביקור במוסק

בשני 7 במאי ש.ז. כבוד השגריר של מדינת ישראל, מר ז'ק סימאר ביקר אצל מרן טאבאקוויטש, מר ז'ק סימאר ביקר אצל מרן טאבאקוויטש, מר ז'ק סימאר ביקר אצל מרן טאבאקוויטש, מר ז'ק סימאר ביקר אצל מרן טאבאקוויטש.

אורחים מכובדים

היו נוכחים גם כבוד השגריר של מדינת ישראל, מר צבי ברוש, מילא מקום השגריר האמריקאי כבוד מר פרנסיס ברוקי מרזי ומר סקוט אלמאן, ועוזר שגרירות ארצות-הברית בכורשט. בקבלת הפנים השתתפו גם העו"ד מר אמיל שוכטר, מר ז'ק סימאר, ועד הקולות יהודי רומניא, המנהל מרן בלוטנפלד, אחרים מהנהגת ועד הקולות יהודי רומניא, מרן הרב האשי פתח את קבלת הפנים בכרזה חמה של "ברוכים הבאים" לאורחים והעלה גם על את אישיותו של מר ז'ק סימאר. בהמשך נשאו דברי פתיחה מרן הרב האשי פתח את קבלת הפנים בכרזה חמה של "ברוכים הבאים" לאורחים והעלה גם על את אישיותו של מר ז'ק סימאר. בהמשך נשאו דברי פתיחה מרן הרב האשי פתח את קבלת הפנים בכרזה חמה של "ברוכים הבאים" לאורחים והעלה גם על את אישיותו של מר ז'ק סימאר.

נסיעת הרב הראשי ד"ר דוד משה רוזן שליט"א ורעייתו לחו"ל

ישא את דברו בעזרת הקהילות הארץ-ישראליות. כשדה התעופה הבין-לאומי בוקרשט-אומפן, באו לברכת פרידה מנהיגי ועד הקהילות יהודי רומניא.

דברי תורה

מת הרב יצחק מאיר פרילוס - בוקרשט

הר סיני ולא נתן לנו את התורה דינו היה אלה תועלת ישנה הר סיני בלי התורה והלא היה סיני בעצמו לא היה בו קדושה רק כל זמן שהשכינה היתה עליו במקרה פשוט (שמות י"ג) במשך שמונה שנים נבדלים כל מי שאינו בו בישת פנים בירודע שם עמדו אבותיו על הר סיני הרי כי הר סיני היה בהתלהטו של הר סיני הרי כי הר סיני היה מאמר הבושה מעלת מן הטמא היינו היצר הרע ולפי דברי חכמינו ז"ל עיני תלמידי התורה היה להנצל מיצר הרע במסכת ברכות ופרש"י כי התורה יצר הרע בראיתו כי תורה תכלית התבונן כי התורה ומדת הבושה מתאמת וזה שאנו אומרים אלו קרבנו לפני ה' סיני והתשריש בנו מדת הבושה ומאלו היתה הפעולה להנצל מן הטמא וזאת היתה גם כן תכלית נתינת התורה עם מדת הנפירה שבו מדת ענוה ארשה לי לומר כי היא דבר נאה ומתקבל.

הרצאות

13 במאי ש.ז.

גלץ - הספר וואלף ממבורד על הנושא "עקב גרופ" - המשורר היידיש המודרני ברוטניא" ו"עקב גרופ" - מצפון יהודי של המאה ה-20

הרב הראשי ד"ר דוד משה רוזן

רבי שמעון בר יוחאי

ביטול תורה הנענו למצב כזה. בעל הסברה החריף והנעלה שלכל פירוש התורה דרש טעמי דקרא, רואה סיבת השואה בשכחה שאפפה את תורתנו, מיעוט המוסרי היחיד שבנוחו להגן בעדנו נגד המחוקק. בלי תורת הצדק והחירות לא היה לאל ידם של הגושים למצוא מקורות נפשיים הדרושים להעלות ארובה ל'מפתח' שעשתה שומת בארץ. אמנם המשך השיחות בכרם יבנה מאשר את השעה רתו של רבי שמעון, רבי יהודה בר אילעי טעם פתאום את הווכחה לנשיא שרק למראית עין שנה הוא מהראשון, אולם בעצתו הוא לא צדק. הוא קורא: "כמה נאים מעשיהם של אומה זו (של הרומאים)!" רבי יוחאי (תלמידו) תיגון גרמיו ותיגון מרעצאות!" רבי יהודה העריץ בדבריו נאונותו של הפולש, הוא נוקט עמדה אובי-קמיובת של הערצה לאובי. רבי יוחאי - מפי שוך התלמוד - שחק. לא היה בלעדי אחר עם יהודה, אולם לא העניו להלוק עליו. ברם רבי שמעון התריס נכדו, הוא פתח: "כל רבי שתיקנו נגד תיקנו אלא לצורך עצמו; תיקנו שוקים - להושיב בהם זונות, מרעצאות - לערן בהם עצמם, נשרים - ליטול מהם מכם". בהערצה מפעל שהוא - רוצה לומר רבי שמעון בר יוחאי - השיב לדעת לסובת מי חוקם. כל מה שביצעו אנשי הקיסר לא לתועלת ההמונים נוצר. חוקם כנגד ולם כבוסם על עושה ועוול, בבדי להגדיל ההוללות והתפנוקים לעושים ולפושעים.

וממשיך לתלמוד: "רבי יהודה שיעלה יתעלה, וישי שישתק יגלה לצפורי, שמעון שלינה יהוי", שלוש עשרה שנה הסתדר בר יוחאי במערה להמלט מפסק דינו של הקיסר. יסורים נראים לכל רבי שמעון אולם אף סר מדרגה. התמרמרות השכור והתלחץ שה- שתררה עליו כפחה לומר: "לעולם לא ימלא אדם שחוק פיו בעולם הזה, שנאמר או ימלא שחוק פניו (ברכות לא ע"א)". אז, רק אז, כשבוטל הסדר ההכרתי המבוסס על עושה ועוול, כאשר מישא תהיה למציאות, ולא תפלא השמחה הנפשית את כל תבויני לבנו.

השקפתו על החיים מתאמה עם מאמריו: "לא ניתנה תורה אלא לאובלי המון" (מכילתא לראש פרק א'). המן מוון השכמים בכדור הזה לסמל מצות אלוקים, המחייבת את האדם לראוץ למחיתו ולמצרכו בני ביתו ואוסרת עליו את הלחישות אחריו עושה ונכסמו העיר לים וותר 'מצרכו', אויש לפי אכלו" מרגישה תורתנו הקדושה. אלה שאינם יכולים להשיג את המוסר הנעלה של חזון הבא להצביע על זכותו של כל בשר רדם ליהנות מתענוגי החיים, אלה, שאינם השים את פלם המון, לא הדרו לפני ולפנים של תורתנו ולא תבנו את עיקריו המלאים טובין.

נאמי החזון כזה, רבי שמעון סלמדנו: "שלושה שאלנו על שולחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה, כאלו אכלו מצותי מתים... אבל שלושם שאכלו על שולחן אחד ואמרו עליו דברי תורה כאלו אכלו מצותי מתים" (מכילתא לראש פרק א'). תשובה זו משימה הענות למצוות בהמוניות. בכל פעם שהאדם נהגו מפיו גן העולם הזה, יהוש אף טעם המון יודע להשתמש בהתמנות זו, להעלות נשמתו עד לבניו תורתנו הקדושה.

בכל שנה ויבנה היהודים התרדים מפל אתר ואחר קמימים את דברי שבויר מלא: "ממי אפריון רבי שמעון (כך מציעה ק"פ), מקיף מים את דבריו לא רק אלה הבאים להשתמש על קברו בברית, כי אם כלל בני התפילה מבורכים ושמעו בליל ל' בעומר בליל וומרה ומעלים על לבם את הלוחם האמיץ נגד העוול והזרז, את השלש שביוש על שחר של תבל בה ערק צדק ירוחו.

שלושה חברים הם: כתר תורה, כתר כהונה, כתר מלכות וכתר שם טוב עולה על נביתו (אבות פרק ד' משנה י"ב). המשנה הזאת שבר יוחאי הנחילה לדורות היא המסגרת את אישיותו הנעלה. יתוול לו לרבי שמעון על ראשו ג' כתרנים שהרעיונות בחייו עליו ארמות. שליה נאמן ומסור לדבריו אלוקים חיים היה בעת ובעונה אחת הוקר ממטר במסורות תורתנו העתיקה. לא להובן ולא המתיבתא לכתר כהונה וכתר תורה) נרמו שיתבורד במגדל השלש ההפשמ. כתר האדם המכיר את אהרונות כלפי הכהנה, הלוחם נגד ממשלת הזרז, העטירה את מצחו בחוץ היסורים.

ברום מעל לכולם נשאר לצנח, "כתר שם טוב" שוכה בו בר יוחאי, שמו הטוב הורג מתחום חי שעה, ומאו גופו הורד לקברו בפיון, התחול כובש את הצנח.

